

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı

DEVİRİMCİ HAREKET

★ AYLIK SİYASİ DERGİ ★ AĞUSTOS - EKİM 2003 ★ SAYI:10

FIYATI: 1.000.000 TL

**EMPERYALİZMDEN DEMOKRASİ BEKLEMEK,
UMUDU CELLADA TESLİM ETMEKTİR.**

**KÖTÜRÜM DÜŞLERLE
GELECEK İNŞA EDİLEMEZ!..**

KÖTÜRÜM DÜŞLERLE GELECEK İNŞA EDİLEMEZ

Uzun bir süredir, emperyalist tekeller; dünya ölçeğindeki her taşı, kendi ihtiyaçlarına göre düzenlerken, kendilerini alternatifsiz kabul etmenin, sosyalizmin baskılanmasından kurtulmuş olmanın rahatlığı içinde hareket ediyor ve adeta pervasızlık çeşitlemeleri yapıyor.

Kendi ihtiyaçlarına göre düzenlemeyi düşündükleri coğrafyalara, ya bizzat kendi postallarıyla giren, ya da yerli işbirlikçileri taşeron olarak kullanan emperyalistler; yapacakları bu düzenlemelerin de bölge halkı yararına olduğunu çeşitli ideolojik aygıtlarla benimsetmeye çalışırken, "benden başka düzenleyici, benden başka tarih yapıcı yok, benim verdiğimle yetinmek benimle barışık olmak zorundasınız" demek istiyor. Gerçekte bu tutum, sınıfların tarihi kadar eskidir. Ezenleri temsil eden kişi, grup, yapı ve aygıtlar; her yerde ve her dönem, kendilerinin bir çeşit "seçilmiş" olduklarını ve başkaldırıyı değil, teşekkürü hakkettiklerini her vesile ifade etmiş; bu "kaderin" değişmezliğini bilinçlere ve hatta bilinçaltına bile kazınmanın yollarını denemiştir.

Buraya kadar her şey, ezenlerin sınıfsal tercihi/karakteri bağlamında anlaşılır görünmektedir. Anlaşılabilir olan ve bizi daha çok kaygılandıran boyut, ezilenler adına, kölelikten kölelik beğenme rıza gösterilmesi ve hatta kimilerince bir yenilenme, bir buluş olarak yansıtılmasıdır.

Emperyalizmin bir ülkeye hangi amaçlarla girebileceğini ve girdiğinde ne yapabileceğini görmek için Irak, sıcak bir örnek olma özelliğini koruyor. Aynı şekilde örneğin Temmuz ayının ilk günlerinde Türkiye'de bazı temaslarda bulunan, "Karanlıklar prensi" lakaplı Perle'nin nerelere gittiğine, kimlerle görüştüğüne bakılırsa; bu adımlarda halkın yararına bir boyut olmayacağını görmek güç olmaz. Öncelikle TUSİAD Başkanı Tuncay Özilhan'la görüşen Perle daha sonra, Tayyip Erdoğan'ın Başbakanlık Konutu'nda verdiği yemeğe katılır. Bu yemeğin diğer katılımcıları Rahmi Koç, Mustafa Koç, Sakıp Sabancı, Aydın Doğan, Tuncay Özilhan, Rıfat Hisarcıklıoğlu, Ferit Şahenk ve Ömer Dinçök'tür. Aslında bu masanın bileşimi bile tek başına çok şey ifade ediyor. Tabii anlamak isteyenler için.

Ortadoğu'nun kaderinde en dinamik rolü oynama potansiyeli taşıyan "esmer yürekli" koca bir halk, geleceğe dair düşleri tam da filiz vermeye başlamışken kötürüm düşürülerek, emperyalist tercihlerde bir manivela olmaya rıza göstermesi için zorlanıyor; "önderlik" iradesi, bu doğrultuda kullanılıyor. Gerçekte ise, kendine güvenini yitirmiş, gelecek umudu kararmış ve düş kurma yeteneği körelmiş olan kesimlerce de desteklenen bu teslimiyetçi/tasfiyecî duruşun halka kazandırabileceği hiçbir şey yoktur.

Bizler biliyoruz ki özgürlük geciktirilebilir, ertelenebilir; ama, sonuçta engellenemez. Emperyalizm, nasıl özgürlüğün bittiği yer ise, emperyalizmin bittiği yer de özgürlük olacaktır. Bugün en sıradan demokratik talepleri şiddet kullanarak bastırmanın, çocukların düşlerine bile tecavüz gölgesi düşürenin, sistemin bizzat kendisi olduğu görülmediği sürece; çözüm arayışları kendini tekrar eden "yerinde sayış"lar olmaktan öteye gitmeyecektir.

13 yaşında bir kız çocuğu neden pek çok insanın tecavüzüne uğrar ve tecavüzcüler neden mahkeme tarafından serbest bırakılır; Gülbahar Deniz'e tecavüz eden polisler sistem içindeki çürük elmalar mıdır; yoksa sistemin bizzat kendisi midir; emperyalizmden ve de oligarşiden demokrasi bekleyen kesimler öncelikle bunu yanıtlamalı; burada düştükleri yapısal problemin ayırdayına varmalıdır. Aksi taktirde, "sistemi kullanıyorum" diyenlerin kısa sürede sistem tarafından kullanılır olduğunu görme talih-sizliğine bir kez daha düşülecektir.

İnsanlık tarihi, hiçbir hakkın egemen tarafından bahşedilmediğini, kendi gücüne güven ve mücadelede ısrar dışında bir yöntemin bulunmadığını kanıtlarıyla göstermiştir. Yok eğer biat etmenin ödülü olarak bir takım "şekerler" bekleniyorsa, bilinmelidir ki bu şekerlerin zehrini temizlemek kuşaklar boyu sürecektir.

"Emperyalizm çok güçlü biz onunla başedemeyiz" anlayışı, emperyalizmin yönlendirdiği/düşürdüğü son noktadır. Bugün 150 yıllık kazanımların bütününe yönelik saldırılarının nedeni de budur; akıllarda ve yüreklerde oluşan zaafların ve teslimiyet belirtilerinin egemenlerin gözünden kaçtığı görülmemiştir. Aynı şekilde, teslimiyet eksenli hak taleplerinin halkın yararına sonuçlar doğurduğu da görülmemiştir.

Bu sayımızdan hemen önce yayınladığımız "Güncel Defterler:2; Emperyalizm ve Yeni Sömürgecilik" kitapçığının bu konuda ufuk açıcı olacağına ve fikri zehirlenmeye karşı panzehir arayanlar için yararlı olacağına inanıyoruz.

İçinden geçilmekte olan süreçte fikri bulanıklığın yaygınlığı sebebiyle bu sayımızda fikri açıklık ve netleşmeye yararlı olabilecek konuları tercih ettik. Dünyada ve ülkemizde sürecin hızlı aktığının ve gündemi yakından takip etmenin gerekliliğinin bilincindeyiz. Bu nedenle imkanlar ölçüsünde, dergiden kısa bir süre sonra bir GÜNCEL DEFTER daha hazırlamaya koyulacağız.

Bu arada Yazı İşleri Müdürümüz **Fehmi Kılıç**, 7. sayıda yer alan "BİR SINAV YERİ OLARAK HAPİSHANELER" yazısı sebebiyle, İstanbul 3 Nolu DGM tarafından yaklaşık 12 milyar para cezasına çarptırıldı. Sosyalist basının hiç de yabancı olmadığı bu saldırıların, sistemden demokrasi bekleyenlerin fikirlerinde zerre kadar değişime sebep olmayacağını biliyoruz. Bu engeller, süreci doğru değerlendirebilenler için hiçbir zaman aşılacak olmayacak, karamsarlığı beslemeyecektir.

Okurlarımızın YAY-SAT bayilerinde dergi bulamama sıkıntısı devam ediyor. Ayrıca örneğin Hatay'da polis baskısıyla bayilerin dergi satışı yapmadığına dair okurlarımızdan bilgi aldık. Bu sorunu da okurlarımızın desteğiyle aşacağız. Buldukları ilde dergi bulamayan okurlarımız bizleri bilgilendirirse, onları yönlendirmek de mümkün olacaktır.

Sevgiyle kalın...

Not: Dergi elinize ulaştığında internet sitemiz yenilenmiş olacak. Yeni adresimiz:

<http://www.devrimcihareket.net>

İÇİNDEKİLER

**Mali Sermayenin Egemenliği
Emperyalizmin Temel
Niteliklerindedir**

1- 2

**Sosyalizm İnsanlaşmaya Dönüş
Projesidir**

3-5

**Marksizm Bir Eylem
Klavuzudur**

6-10

**Verimli Bir Mücadele Vermenin
Yolu Örgüt Olmanın Bilincine
Varmaktan Geçer**

11

**Sol Yenilenmeyi Tarihsel
Birikimin Doğru
Değerlendirilmesinde**

Aramalıdır

12-14

**Yaratıcılığa İmkan Taniyan
Esneklik İle Örgütsel Disiplinin
Gerekleri Karşı Karşıya
Getirilmemelidir**

15-17

Devlet Ve Demokrasi

18-20

Küreselleşme

21-23

Bahadır Deniz

24- 25

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı

DEVİRİMCİ HAREKET

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Fehmi Kılıç

Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan

Sok. No 9/5 Beyoğlu - İstanbul

Tel: 0212 249 38 75

Fax: 0212 249 38 74

<http://www.devrimcihareket.4t.com>

e-mail:

devrimcihareket@hotmail.com

Hesap No: Akbank Parmak kapı

Şubesi 0027901-8

Euro Hesap No:

Akbank Parmak kapı Şubesi

0027902-6

Avrupa İrtibat:

Almanya

Tel & Fax: 0049 894 545 88 04

Avusturya

Tel : 0043 650 960 27 92

Fransa

Tel: 0033 618 93 94 34

Hollanda

Tel: 0031 624 47 76 76

Baskı Yeri: Berdan Matbaacılık

MALİ SERMAYENİN EGEMENLİĞİ EMPERYALİZMİN TEMEL NİTELİKLERİNDİR

Bugün sermaye hareketleri içerisinde mali sermayenin, tarihinde rastlanmayan boyutlarda ağırlık kazanması; egemenliğini borsa, banka, tahvil vb. üzerinden yürütmesi, emperyalizm olgusuyla doğrudan ilintilidir; bunun doğru kavranması, süreçteki çeşitli gelişmelerin değerlendirilmesinde isabet oranını arttıracaktır.

Kapitalizmin gelişim süreci içerisinde "borsa oyunları" yeni değildir. Marx'ın "para-sermaye" dediği tefeci sermaye için borsa, geçmişte de varlık gösterilen bir alandı.

"Her borsa oyununda, fırtınanın er geç kopup her şeyin alt-üst olacağını herkes bilir, ama gene de hepsi, kendisinin altın yağmuru ile küplerini doldurup onu sağlama aldıktan sonra, dünyanın kendisinin değil, komşusunun başına yıkılacağını düşünür."(Marx)

"Borsa, burjuvazinin, işçileri değil, birbirini sömürdüğü bir kurumdur. Borsada el değiştiren artı-değer, zaten varolmuş artı-değerdir; emeğin geçmişteki sömürülüşünün ürünüdür. Ancak bu süreç tamamlandıktan sonra, artı-değer, borsa dolandırıcılığının amaçlarına hizmet eder" (Engels)

Sermaye, başlangıçta, üretim süreci içinde ortaya çıkarken, giderek üretimden bağımsız nitelik taşıyan tefeci sermaye ortaya çıkmıştır. Başlangıçta, tefeci niteliğine rağmen banka sermayesi üretim sürecinde rol alırken, giderek 19. Yüzyılın sonlarına doğru, sanayi sermayesinin dışında, ondan bağımsız güçlü bir sermaye bloku haline gelir. Yani tefecilik alabildiğine egemen bir hal alır.

Banka sermayesi, tefeci sermayedir; en iyi oligunlaşmasına 19. Yüzyılın sonlarında ulaşır. Ama daha sonra, 20. Yüzyılda, sanayi sermayesiyle bütünleşerek oligarşik bir nitelik kazanır. En büyük kartellerin ortaya çıkışı, saldırgan bir sanayileşme politikasının geliştirilmesi, yani emperyalizm olarak tanımladığımız olgu, bu döneme rastlar.

Yukarıda Marx ve Engels'ten aktardığımız değerlendirmeler, banka

sermayesinin ilerde ne denli saldırgan olabileceğine dair verilmiş ön işaretlerdir. Günümüzde artık, banka grupları, sanayi gruplarıyla öylesine iç içe geçmiş ki, belli bir sanayi grubuna dayanmayan banka kalmamış durumda.

Buna göre Engels'in kastettiği sömürü, ya küçüğün büyüğe aktarılması, ya da sermayenin belirli bir alanda yoğunlaşmasıdır. Örneğin Türkiye'de, bir banker faciası yaşanmıştı. **Banker faciası gerçekte, orta ve küçük sermayenin toplanıp bankalara aktarılmasından başka bir şey değildir.** Aynı şekilde borsada bir-iki çöküş yaşandı. Burada da Engels'in vurguladığı gibi söz konusu olan işçiler değildir; küçük ve orta boy tasarruflunun (burjuvazinin) bütün birikimlerini, bütün sermayesini borsada kaybetmesine tanık olunur. Küçük ve Orta ölçekli sermayenin borsa hileleriyle veya farklı atraksiyonlarla büyük sermayeye aktarılmasının yanında bir de borsa oyunları sermayenin belli yerlerde yoğunlaşması (tekelleşme) söz konusudur. Bu, yeni bir sermaye birikimi modelinin ortaya çıkmasına yol açabiliyor. Mesela, "İslami sermaye" adı altında ortaya çıkan birikim modeli de bir çeşit borsa oyunudur. O da söz konusu mekanizmanın parçalarından biridir ve oldukça güçlü tekellerin ortaya çıkışını beraberinde getirdi.

Üretime oranla spekülasyonların tercih edilmesi, mali sermaye açısından evrensel bir boyut taşısa da, bugün ülkemizde yaşanmakta olan sürecin bir özgünlüğü olduğu söylenebilir. Türkiye'de orta ve küçük burjuvazinin yaygın olduğunu ve ürün çeşitliliğinin bulunduğunu daha önce de söylemiştik. **Tekelci yapıya rağmen güçlü bir orta sınıf olduğu böyle bir modelde borsa; söz konusu kesimlerin birikimlerinin talan edildiği, böyle bir pastanın tekellere aktarıldığı bir alan işlevi görüyor.** Örneğin Malezya, Kore gibi ülkelerde sermaye, çok dar bir kesimde toplandığı için; orada borsa oyunları, 100-150 borsa spekülâtörünün karşılıklı olarak

paslaşmasıdır. Bu nedenle orada büyük "yamyamca" tabir edebileceğimiz olaylar daha az görülüyor. Orada, genellikle büyük spekülâtörler (çoğunlukla yabancı spekülâtörler) o ülkenin borsasını çökerterek; Malezya, Rusya, vb. yerlerde görüldüğü gibi vurgunlar yapabiliyor.

Ülkemizde yaşanmakta olan süreç, biraz daha farklı bir nitelik taşıyor; orta ve küçük burjuva katmanların yoğunluğu, mali sermayenin, üretim süreci gibi oldukça zahmetli işlere girmeden çok kolay paralar kazanabilmesine imkan tanıyor. Pek çok ülkede tamamlanmış olan bu süreç, ülkemizde devam ediyor. Hala, klasik/çok bilinen borsa oyunları yok edilebilecek ve tekelleşmeyi büyütecek kesimler var. Buna bir de ikinci bir yöntem olarak, devletin aşırı açıklarını, siyasi iktidarın aracılığını da kullanarak çok yüksek faizlerle kapatıyor olmasının yarattığı fırsatı/imkanı eklemek gerekiyor. Yatırım yapmak, pazarlama vb. zahmetli işlere girişmek ve karşılığını uzun bir süre sonucunda almak yerine; 90-120 gün vadeli devlet borçlanmasına yatırım yapıp, yüzde otuzları bulan bir reel faizle getiri kazanmak çok daha cazip sayılıyor. Tabii burada sözü geçen yüzde otuzluk net getiri, Engels'in tanımlamasına girmeyen kesimleri de kapsayacak biçimde, toplumun çok geniş bir kesiminin sırtından sağlanmış oluyor. Çünkü, devlet eliyle vergi, vb. yöntemlerle sağlanan birikim, sermaye çevrelerine aktarılmış oluyor. Her iki biçimde de özellikle Türkiye'de, çok yoğun bir şekilde, üretken olmayan mali sermayenin alabildiğine güçlenmesinin üst süreci yaşanıyor. Burada akla "Madem böyle bir süreç yaşanıyor, o halde bankalar neden batıyor?" sorusu gelebilir. Türkiye'de, bankaların içinin boşaltılmasını da, sistemin çökertilmesini de içeren bir süreç yaşanıyor. Bu, öylesine kapsamlı ve "güçlü eller"le yürütülüyor ki, bankalara elkoyan Maliye Bakanı, "Bankalara neden el koydunuz?" sorusuna "Bilmiyordum" yanıtını veriyor. "Bana bürokratlar getirdiler, çok kapsamlı bir dosyaydı,

ben son sayfasını imzaladım. Zaten hiçbir bakan kendisine bürokratların getirmiş olduğu sayfalar dolusu dökümanı okuyup imzalamaz" diyor (aklimızda kaldığı biçimiyle yazdık). Buradan çıkarılacak sonuç, bankalara elkoymanın da sermayenin merkezileştirilmesi sürecinde "yamyam"ların birbirini yemesinden farklı bir olgu olmadığıdır.

"Şubat krizi sonrasında daha önce TL bazında kredi kullandıran, döviz bazında yükümlülükleri olan, elinde TL olarak devlet kağıdı bulunduran bankacılık sektörü 25-30 milyar dolarlık net bir zarara uğradı. Bu kayıplar mali yapısı güçlü pek çok bankayı bile zora soktu. Mali sisteme olan güven tümüyle kayboldu. Bankacılık sektörünün önemli bir bölümünü kontrol eden devlet, bu sektörden bir oranda çekildi. Büyük yabancı bankalar için dikensiz gül bahçesi oluşturuldu. Önümüzdeki günlerde yüzlerce şubesi, binlerce çalışanı olan bankaların on-onbeş milyon dolarlık karşılıklarla bir bakkal dükkanı gibi yabancılara peşkeş çekildiğini göreceğiz." (Devrimci Hareket, Eylül 2001)

Yaşanmakta olan sürecin evrensel bir niteliği var ise de Türkiye'de gözlediğimiz boyutu biraz daha farklıdır. Şu anda yaşanmakta olan sorunlar, Avrupa'da daha önce yaşandı; 19. yüzyılda borsadaki batmalar, inip çıkmalar çok daha fazlasıyla görüldü. Bizde, benzer süreç 100 yıl sonra yaşanıyor. Bizdekine benzer biçimde soyulacak/çarpılacak orta kesimlerin bu kadar güçlü olduğu bir diğer ülke de Arjantin'dir.

Ülkemizde bir özgünlükten söz edilebilir. Özel toprak mülkiyetinin varlığı, özellikle kırsal kesimde ve kentlerin çevresinde, spekülasyon kaynaklı çok yoğun sermaye birikimine yol açabiliyor. Bundan kaynaklı nedenlerle kırsal alanda oluşan çok güçlü sermaye birikimleri de özellikle mali sermaye için, borsa oyunları ile el konabilecek iştah kabartıcı bir durum yaratıyor. Oralardan hala bankacılık sistemine güçlü miktarda nakit akışı gerçekleşiyor. Ve daha bu, uzun bir süre böyle devam edecektir.

Ülkemizde, farklı bir sermaye birikim modelinden dolayı palazlanmış bir kesim daha var. MÜSİAD çevresi olarak bilinen bu kesim, şu anda bankaların faizleri düşürmeme-

sine; sanayide üretim yapılmadan, üretim yapan kesimlerin üzerine hegemonya kurulmasına karşı basın açıklamaları yapıyor. Çünkü sıranın kendilerine geldiğini biliyorlar. Kaldı ki, benzer bir sürecin, kendi içlerindeki mali sermaye (Al Baraka, vb.) aracılığıyla yaşanması kaçınılmazdır. Onlar da sistemin kuralları içinde hareket etmektedir. Yani, sermaye birikim modeli ne olursa olsun, kapitalizmin işleyişi değişmiyor.

ABD'İN DÜŞÜK DOLAR POLİTİKASI DÜNYA EKONOMİSİ ÜZERİNDE TAM VE KESİN EGEMENLİK KURMA TERCİHİNİN BİR DEVAMIDIR.

Devresel olarak ekonominin 5-8 yılda bir daralması karşısında geliştirilen yöntemlerden birisi de ülkedeki ticareti canlandırmaktır. Yani paranın değerini düşük tutup, kendi ülkesinin ürünlerini dünya pazarında rekabet edebilir hale getirmek, dolayısıyla dış ticaretin önünü açmaktır. ABD, bunu sık sık yapar. Kendi ekonomisi tıkanıyor zaman diğer parasal politikaların, diğer yöntemlerin yanında (yani devlet harcamalarını arttırarak, askeri harcamaları arttırarak, açıktan para basarak ekonomiyi pompalamanın yanında) kendi ithalatını kısarak, ama ihracat ürünlerini de daha cazip hale getirerek ticaretini canlandırma yoluna gider. Paranın değerinde bir düşme yaşandığında, artık kendi ülkesinin ürünleri dışarıda daha ucuz olacağı için ihracat artar; ihracat artışı üretimin artışı beraberinde getirir ve geçici bir canlanma yaşanır. Ne var ki, dünyada global bir pazar olduğuna göre, ABD ekonomisinin canlanması demek, ABD ürünlerinin başka ülkelerin pazarlarını işgal etmesi demektir. Zaten, dünya pazarını doyuran diğer güçler, Japonya ve Avrupa'dır. Böyle bir durumda, bu ülke ekonomilerinde bir gerileme yaşanır. Geçmişte bu tür durumlarda, ortak ittifak içinde olmanın vermiş olduğu dayanışmalarla ABD'yi faizlerle oynamaya ikna ederlerdi. Ve ABD, faizleri yükselterek, mali politikalarla doların değerlenmesini sağlardı. Böylece diğer ülke ekonomileri bir canlanma yaşardı. Ama bugün artık ABD, doğal kaynaklardan pazar alanlarına kadar tam ve kesin egemenlik hedefiyle hareket

ettiği ve bütün ayakbağlarından kurtulmak gibi bir hegemonya tercihinde bulunduğu için, Avrupa'dan gelen, faizleri yükselterek doların değerlenmesini sağlamak biçimindeki talebi karşılamıyor.

ABD, elindeki kozu, bir siyasi baskı aracı olarak kullanmaktadır. Örneğin, Irak'taki işgalin onaylanması yönünde yaptığı baskı sonuç vermiş ve BM Güvenlik Konseyi'nden istediği kararı çıkarttırmıştır. Benzer bir süreç de İran'a yönelik yaptırımlarla ilintili olarak yaşanmaktadır. Ambargo koşullarına rağmen uzun zamandan beri İran'ın; İngiltere, Fransa ve hatta Almanya ile yakın ilişkiler içerisinde olduğu biliniyor. Rusya ise İran'a, nükleer silah teknolojisini satmaya devam ediyor. İşte bunun gibi pek çok nedenle ABD; parasal önlemleri, dünyada hegemonyasını sağlamada bir baskı aracı olarak kullanıyor.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi daha önceleri, ABD ile diğer ülkeler arasındaki iç denge, görüşmelerle sağlanırdı. Yani uzunca bir süre ABD, Japonya ve AET (AB), sosyalist sistemin varlığı sebebiyle ekonomilerinin zorlanmasını, sol muhalefetin gelişebileceği düşüncesiyle göze alamıyorlardı. Sorun, çok uç boyutlara varmadan, o ülkenin ekonomisini kurtararak aşılıyordu. Mesela 80'li yıllarda İngiltere ekonomisi çok kötü durumdaydı (Wilson'un başbakanlığı döneminde); daha sonra İtalya, kötü konuma geldi. İtalya ekonomisinin kurtarılması için 150 milyar dolarlık bir fon oluşturuldu. Yani o dönemde, zora düşen ülkeyi kurtarmak için başta ABD olmak üzere, herkes elinden geleni yapıyordu. Ama bugün artık sosyalist alternatif, somut bir tehdit olarak algılanmıyor. Bir ülkedeki ekonomik krizin, toplumsal bir tavır alışa dönüşmesi, yakın zamanda beklenmiyor. Dolayısıyla ABD'nin eline, kendisini Japonya'ya, AB'ye dayatabilme fırsatı geçmiş durumda. Tabii bu sonsuz bir süreç değildir. Doların düşmesi ve ticaretin gelişmesi işsizliğin azalmasını beraberinde getirir de bu, aynı zamanda satın alma gücünü de aşağı çeken bir gelişmedir. Dolayısıyla iç pazar daralır ve ortaya bir ihracat ekonomisi çıkar. Sonuçta bu, ülke içinde bir hoşnutsuzluğa yol açabilir.

SOSYALİZM İNSANLAŞMAYA DÖNÜŞ PROJESİDİR

Dünya ölçeğindeki sosyalist uygulamaların, tüm olumlu yanlarına ve gitmemek için gösterdikleri dirence rağmen, '89 sonrasında yerlerini düşman sisteme bırakmış olmaları, etkisi onyıllarca sürecektir olan bir fikrî erozyon ve bulanıklığın tetikleyicisi oldu.

İster emperyalizmin direkt ve dolaylı araçlarıyla yönlendirmesi sonucu olsun, isterse üretme kısırlığı ve fikrî yetersizlik sebebiyle olsun; bugün ortalığı, varolan durumdan çıkış için yol/yöntem öneren projelerden çok, son tahlilde daha da geriye götürebilecek olan projeler kaplamış durumdadır.

Deprem sonrasında, ortalık yerde duran enkaza bakarak bilir-bilmez herkesin, binaların sağlam yapılmadığına dair, kahvehane sohbetlerinde fikir yürütmesi gibi, bugün hemen herkes sosyalizme dair fikir yürütüyor. Deprem olgusunda olduğu gibi, yıkıntıyı fotoğraflamak, varolanı yadsımak alternatif için yeterli değildir. Nitekim bugün (ki sosyalizmle kıyaslandığında, değerlendirilmesi çok daha kolay bir sorundur) bilim adamları arasında bile depreme karşı önlem konusunda çok büyük tartışmalar ve farklar gözleniyor.

Tabii ki sosyalizm, depremden çok daha zor ve karmaşık bir olgudur. Üstelik karşıt ve bulandırıcı fikirler yaymak için -depreden farklı olarak- emperyalizmin çokça sebebi vardır. Bu nedenle, her şeyden önce, soruna doğru bir perspektifle yaklaşmak, tayin edici önemdedir. Doğruluğu kanıtlanmış önermeler toplamı olan bir bilimsel disiplinin içerisinde hareket edebilmek ve onu, yaşam denen laboratuara taşıyıp yeniden üretebilmek; söz konusu önermeleri kavrayabilmekten geçiyor.

Bugün, durumdan vazife çıkarıp

sosyalizme saldırıya geçenleri bir tarafa bıraksak dahi, kendisine vazife olmadığı ve böyle bir birikimden/yeterlilikten yoksun olduğu halde, sosyalizm konusunda kendini yargıç hissedendenlerin sayısında adeta bir patlama olduğu gözleniyor.

Sosyalizmin ne olduğunu bilmek, ne olmadığını bilmeyi de gerektirir. Tansu Çiller'in siyasi muarızlarıyla

Yaşanan sosyalizm deneylerinde Paris Komünü ideallerine ulaşamamış olması, elbette ki bir sorundur ve gönlünde sosyalizme yer ayıran herkesi ilgilendirmektedir. Ne var ki bu ilgi, sorunların kaynağına inebilen, sonuçları nedenlerle ilişkilendirerek değerlendirebilen bir yaklaşım eşliğinde yaşanmamışsa; karşı yönlendirmeler ve yaşanan kırılmalardan negatif tanımlamaların sızmasına açık bir hale gelinir. Sonuçta gerek bu tür nedenlerle gerekse karşıdevrimin ideolojik aygıtları kullanma imkanlarındaki gelişmeler sebebiyle düşürülen mevzi sayısı ve yaşanan tahribat, moral duruşu sarsabilecek boyutlara varmıştır.

sürdürdüğü polemiklerde, mevcut sistemi -devletçiliğine atfen- sosyalizm olarak tanımlaması; Yılmaz Erdoğan'ın solculuktan dolayı günah çıkarırken, sosyalizmi/solculuğu devletçilik olarak anması; A. Öcalan'ın "devletçi sosyalist olmaz" biçiminde değerlendirmeler yapması; sosyalizmin ne olduğunu bilmeyenlerin de

sosyalizme atıfta bulunduğu dair birkaç örnektir. Yine bu sınıfa giren, ama daha kapsamlı olan projeler vardır. Bunlar, sahte sosyalizme veya sosyalizmin istismarına dair örneklerdir. Bunlardan **birincisi**, İngiltere İşçi Partisi lideri ve başbakan Tony Blair'in dillendirdiği "Üçüncü Yol"dur. Burada kastedilen üçüncü yol, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti ile piyasa kurallarının hakim olduğu tarz arasında kalan, ikisi de olmayan bir seçenektir. Ne var ki Blair, James Petras'ın deyimiyile aslında her iki dünyanın en kötü yönlerini birleştirmektedir.

"Güçlü mali kurumlar ve bankaların hizmetinde büyük ve pahalı bir devlet bürokrasisi ve bireysel özgürlükleri ihlal eden otoriter yasalar. Pratikte Blair'in 'Üçüncü Yol'u, savaşa, krizlere ve özelleştirmenin tüketiciler, işçiler ve çevre aleyhine derinleştirilmesine giden tek yönlü bir güzergahtır. Blair rejimi, Yugoslavya, Afganistan ve Irak'ta sivillerin vahşice hombalanmasında ve Afganistan, Kosova ve Makedonya'nın fetih ve işgalinde Washington'ın aktif bir küçük işbirlikçisiydi." (James Petras, Küreselleşme ve Direniş, s:259)

Kısacası karşıımızda emperyalist bir ülke var ve sosyalizmle uzaktan yakından hiçbir ilgisi yok. **Son dönemlerde retoriğin, aldatmaya yönelik olarak kullanılmasına sıkça tanık oluyoruz.** Blair'in yaptığı da bundan başka bir şey değildir. "Üçüncü Yol', otoriter neo-liberalizm ve militarizmi örtmekte kullanılan edebi bir incir yaprağıdır." (age. s:260)

"Üçüncü Yol" dışında, Dünya'da Sosyal Demokrasi olarak yansıyan bir olgu var ki, bu da IMF dahil, emperyalist-kapitalizmin aklanmasına ve

meşrulaştırılmasına yarayan, emekçilerin beklentilerini sömüren ve sistemle bağlarını güçlendiren, bir projedir; temsilcileri ise gerici sistem partileridir.

Sahte sosyalizm için verilebilecek bir diğer örnek de Çin'de uygulanan "piyasa sosyalizmi"dir.

"Çin'deki siyasal gerçeklik, toplumsal mülkiyetin kapitalist piyasaya tabi kılınmasıdır. Çin sosyalizminden geriye hiçbir şey kalmamıştır: İşçiler, Asya'daki en uzun çalışma saatlerine, en kötü ücretlere ve en düşük sosyal haklara sahiptir. Çinli kapitalistler ve onların uluslararası ortakları, en yüksek karları elde ederek ve bunları -yılıda 30-40 milyar dolar- dışarıya yasadışı yollarla çıkararak Asya'daki en büyük eşitsizlikleri yaratıyorlar. Devlet, özel şirketlerin borçlarını toplumsallaştırıyor ve çürümüş devlet elitleri, yatırımlarını, uluslararası hesapları ve lüks yaşam tarzlarını finanse etmek için kamu hazinesinden milyarları soyuyor. 'Piyasa sosyalizmi', kolektif mülkiyetten vahşi kapitalizme geçişi meşrulaştırmanın ideolojisidir." (age., s:260)

Yaşanan sosyalizm deneylerinde Paris Komünü ideallerine ulaşamamış olması, elbette ki bir sorundur ve **gönlünde sosyalizme yer ayıran herkesi ilgilendirmektedir.** Ne var ki bu ilgi, sorunların kaynağına inebilen, sonuçları nedenlerle ilişkilendirerek değerlendirebilen bir yaklaşım eşliğinde yaşanmamışsa; karşı yönlendirmeler ve yaşanan kırılmalardan negatif tanımlamaların sızmasına açık bir hale gelinir. Sonuçta gerek bu tür nedenlerle gerekse karşıdevrimin ideolojik aygıtları kullanma imkanlarındaki gelişmeler sebebiyle düşürülen mevzi sayısı ve yaşanan tahribat, moral duruşu sarsabilecek boyutlara varmıştır. **Yenilgi içselleşmiş; sadece fikri dünyayı değil, ruhsal dünyayı da biçimlendirmeye başlamıştır.** Burada, diğer tüm kazanımlarından çok sistemin üzerinde en çok yatırım yaptığı ve kendisi için bir güvence saydığı kazanım, yöntemsizliğin ve hatta kafa karışıklığının hiçbir dönem görülmediği boyutlardaki yaygınlığıdır.

Rüşvet, yolsuzluk, savaş, vb. gelişmelerin insanlığın bir bütün halinde geleceğini tehdit eder noktaya geldiği günümüzde, üstelik insanların yüzde doksanbeşi (bu sistemle çıkar ilişkisi içinde olmayanlar) bu gidişattan rahatsızken; sosyalizm bir alternatif olarak benimsenmiyorsa, sosyalizmin ne olduğuna dair bilgide bir sakatlanma var demektir. Bu sakatlanmanın birden çok nedeni var ise de, sosyalizm perspektifiyle kitlelerin karşısına çıktıktan sonra birgün gelip sistemi yeniden keşfedenlerin veya "konuştu ama bir şey söylemedi", "yürüdü ama hiç ilerlemedi" denecek türde bir edilgenliğe düşenlerin payı küçümsenmeyecek boyutlardadır.

Özgürlük yolunda iktidarın zorunlu bir durak olduğunu bilen devrimciler, devrime önderlik edebilecek bir örgütlenmenin neden gerekli/zorunlu olduğunu da bilir; temel-tali ilişkisini kurar ve kavgadaki yerlerini ona göre saptarlar; burada keyfiyet, öznellik olmaz. Devrimini yapmış ülkelerde yaşanan geriye dönüşler sonrasında, "arayış" adı altında türeyen kimi akımlar/yapılar, erozyonun örgütlü taşıyıcısı oldular. Yıllarca devrimcilik yaptıktan sonra bugün çevreci, feminist, Troçkist, Anarşist, vb. olanlar gibi tasfiyeciliği bayrak edinenler de bu sınıfa girmektedir.

Tek ülkede devrimin artık mümkün olmadığını, ulusal çapta bir şey yapılamayacağını söyleyip, gerçekte temel alınması gereken görevleri ıskalayanlar, enternasyonalizm örtüsü altında, **hiçliği** devrimciliğin yerine ikame etmektedirler.

"*Militanlar, siyasi* iktidar için örgütlenirler; bütün zamanlarını uluslararası forumlarda kendi ülkelerinde hiçbir toplumsal tabana sahip olmayan diğer solcu turistlerle buluşarak harcamazlar.*" (age., s:261)

Bizler, uluslararası platformlarda da yararlı/gerekli şeyler yapılabileceğine inansak da, yaşananların büyük oranda, James Petras'ın yukarıdaki tanımına denk düştüğünü düşünüyoruz. Aynı şekilde, enternasyonalizmin yerel çapta mücadeleyi dışlamadığını, aksine böyle bir mücadeleyi gerektirdiğini söylüyor

Petras:

"*Öte yandan Kolombiya'da gerillaların savaşı uzatmayı başarması veya bir zafere ulaşması, solun geri kalanı için bir soluklanma alanı sağlayacaktır. Dolayısıyla, Kolombiya'daki mücadeleye azami destek ve dayanışmanın gösterilmesi aslidir. Enternasyonalizm, sadece yeni emperyal askeri saldırıya karşı dayanışma ağları örmekten ibaret değildir. Kendi 'Halk Ordusu'nda örgütlenmiş Kolombiya köylü ve işçilerinin desteklenmesi de şarttır.*" (age.. s:110-111)

NEDEN SOSYALİZM?

Bugün dünyada yeryüzündeki tüm yaşamı ortadan birkaç kez kaldırmaya yeterli nükleer silah vardır. Dünya, gezegen olarak; insanlık, canlı olarak tehdit altındadır. Bugünün kuşakları dünya kaynaklarını, gelecek kuşakların bu dünyada yaşamalarına imkan bırakmayan biçimde kullanıp tüketiyor. Ancak biliniyor ki kapitalizm, insanların bu dünyada ortaklaşa yaşamaya devam edebilecek şekilde kaynakları birlikte kullanmalarına imkan vermiyor. Bugün dünyada 1 milyar 300 milyon insan yoksulluk ve açlık içinde yaşıyor. Günde 1 dolarla yetinmek zorunda. Bunun daha iyiye değil, daha kötüye gittiğini gösterir pek çok gelişme yaşanmaktadır.

Bilindiği gibi Marx, kapitalizmi "insanlık öncesi son toplum biçimi" olarak tanımlar. Kapitalizmi, bugün yaşanmakta olan tüm kötülüklerin kaynağı olarak gören kesimler içerisinde Marksizm'in bu konudaki çözüm önerilerini doğru okuyanların sayısındaki daralma, hedefi bulandırmış ve sosyalizme dair değerlendirmelerde özneliğin ve bilim yoksunluğunun ağırlıklı varlığı gözlenir olmuştur.

Bir bakıyorsunuz ki, sisteme dönüş projeleri üretmekle meşgul olan çevrelerde bile "*Gerillaya neden ihtiyaç var?*" sorusu, **alternatif bir toplum düşününün yüreklerde nasıl saklı durduğunu** ele verecek şekilde yanıtlanıyor. Deniyor ki "*En son Mardin'de taşlanarak öldürülen Şemse Allak, 13 yaşındaki N.Ç'ye*

yapılanlar, Diyarbakır'da fuhuş, Dersim'de uyuşturucu tamamen gerillanın olmayışı nedeniyledir. Eğer gerilla bu alanda aktif olsaydı Mardin'de kimse 13 yaşındaki çocuğa tecavüze kalkışamazdı." (Cem Denizli, Özgür Gündem, 5 Temmuz 2003) Aslında burada gerillayı, değerleri koruyan bir çeşit bekçi olarak algılamıyorsak; "Gerillaya neden ihtiyacı var?" sorusunu, "Neden Sosyalizm?" olarak algılamak gerekiyor.

SOSYALİZMİ İHTİYAÇ HALİNE GETİREN MADDİ TEMEL AYNI ZAMANDA NEDEN KAÇINILMAZ OLDUĞUNUN DA KANITIDIR

Bir toplumdan diğerine geçiş koşulları incelendiğinde, bu geçişin, üretim ilişkilerinin üretim güçlerinin gelişimini engeller hale geldiği döneme tekabül ettiği görülür. Bu çelişkiye rağmen varlığını kalıcılaştırabilmiş toplum biçimi yoktur. Halen varlığını sürdüren kapitalist toplumda bu çelişme, emeğin gittikçe toplumsallaşmasına karşın üretim araçları üzerindeki mülkiyetin ters orantılı biçimde bireyselleşmesidir. Söz konusu çelişki, aynı zamanda devrimin maddi koşuludur. Bu gerçeklik, burjuvazi tarafından bilinse de yok sayılır ve tersinin kanıtlanması için yoğun bir yanıltma faaliyeti sürdürülür.

Kapitalizmin varlığı, aynı zamanda insanın mevcut kapasitesini çok daha ileri boyutlarda kullanabildiği ve bu en yetkin gelişiminin en yetkin mutluluğa sebep olduğu evrensel kardeşlik hedefinin önündeki son engeldir. Sınıflı toplumlar boyunca, bu engel, çeşitli biçimlerde ortaya çıktı. Bilginin, insanın güç ve olanaklarının insanlığın gelişimi lehine kullanılması mümkün olmadı. Bu engelin farkına varan ve "romansı tasarımlar" biçiminde de olsa, alternatif toplum modellerini dillendiren pek çok düşünür olmuştur. Yeni düzen düşünüyü ilk kuran düşünür, Platon'dur. (İ.Ö. 427-347) Devlet adlı yapıtında Platon, işbölümüne dayalı yeni bir toplum modeli önerir. Yöneticiler, dövüşçüler ve üreticilerden oluşan bu modelde

Platon; aile ve özel mülkiyetin iyi yönetmeye ve iyi dövüşmeye engel olduğunu söyler.

Platon'dan sonra, düşüncü toplumculuğa ütopyacılık adını verdiren İngiliz düşünür Thomas More (1478-1535), "hiçbir yerde bulunmayan" anlamına gelen **Ütopya** adlı yapıtını yazmıştır. Thomas More, özel mülkiyeti, kötülüklerin tek kaynağı olarak görür. Thomas More'un Ütopya'sının peşinden gelen Francis Bacon'ın (1561-1625) Yeni Atlantis'i, Thomas Campanella'nın (1568-1639) Güneş Ülkesi, Valantin Andrea'nın (1600-1654) Hıristiyan ülkesi, Barclay'ın Argenis'i (1611), Heywood'un Altın Çağ'ı (1611), Harrington'un Oceana'sı (1656), Gabriele Foigny'nin Jaques Sadeur'ün Serüvenleri (1679), Vairrasse'ın Severanbe Tarihi (1682), Morelly'nin Basiliade'ı (1745), Gabriel Mably'nin Kentteşlerin Hukuk ve Görevleri (1765), Etienne Cabet'nin Icarie'ye Yolculuk'u (1842); ortaklaşacılık ve eşitlik üzerine düşünmüş yapıtlardır. Bunun yanında, Jean-Jacques Rousseau (1712-1778), Gracchus Babeuf (1760-1779), Charles Fourier (1772-1737), Saint Simon (1760-1815), Simon de Sismondi (1773-1842), Pierre Leroux (1796-1871), Robert Owen (1771-1858), Louis Blanc (1813-1882), Rodbertus (1805-1875), Mikhail Bakunin (1814-1876), Blanqui (1805-1881), Ferdinand Lasalle (1825-1864), Joseph Proudon (1809-1856)'un ortaya koyduğu yapıtlar; ütöpik sosyalizme dair örneklerdir. Bu örneklerin ortak özelliği, sosyalizmi bilimsel bir temel üzerine oturtmamış olmaktır. Ne var ki, **ütöpik sosyalizm, bilimsel sosyalizm için zorunlu bir duraktır.**

Diğer bilimsel disiplinler gibi bilimsel sosyalizmin de şapkadandan tavşan çıkarır gibi birdenbire ortaya çıkmadığı ve salt bir kişinin ürünü/buluşu olmadığı bilinir. Bu konudaki birikim devri, etkilenmeler, vb. için çok şey söylenir. Bunun yadsınan veya gizlenen bir yanı da yok. Örneğin Engels, "Sosyalizmin Ütopyadan Bilime Gelişmesi"ne yazdığı önsözde, "biz Alman sosyalistleri, yalnızca Saint-Simon, Fourier ve

Owen'den değil, aynı zamanda Kant, Fichte ve Hegel'den geldiğimiz için gurur duyuyoruz." der. (Londra, 21 Eylül 1882)

"Modern Sosyalizm, ilk önce bir yandan, mülk sahipleriyle mülksüzler, kapitalistlerle ücretli işçiler arasındaki, bugünkü toplumda ege-men olan sınıf karşıtıkları, diğer yandan üretim anarşisi görüşünün ürünüdür. Ama teorik biçimi bakımından, başlangıçta, 18. Yüzyıl Fransız aydınlatmacıları tarafından ortaya sürülen ilkelerin ilerletilmiş, sözde tutarlı bir devamı gibi görünmektedir. Her yeni teori gibi, kökleri ne kadar da maddi ekonomik olgularda yatarsa yatsın, hazırda bulunan düşünce malzemesine dayanma zorundaydı." (Engels, Sosyalizmin Ütopyadan Bilime Gelişmesi; s:45)

Üretim güçleri ile üretim ilişkileri arasındaki çelişmenin ortadan kalkmasıyla insanlık, daha önce görülmemiş bir hız ve verimlilikte gelişme gösterecek. Önceki toplumlardan farklı olarak üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet kalkacak. Üretim, kâr amacına göre değil, toplumsal ihtiyaçlara göre planlanacaktır. İnsanların yeteneklerini ortaya çıkaran, gelişimine imkan tanıyan koşullar sebebiyle, bilim ve kültürde hızlı bir gelişim gözlenecek; sanat, daha yaygın ve daha verimli bir uğraş alanı olacaktır. Özgürlüğün anlamı ve çapı büyürken; sosyalizm ürünlerini verdiği oranda, nedenleri ortadan kalkacağı için her türlü kötülük de giderek geride kalacaktır. Aynı şey savaşlar için de geçerlidir. Ne var ki, emperyalist ülkelerin varlığı sebebiyle bunun ilk etapta bütünüyle engellenme koşulu yoktur.

Günümüzde, devrimcilik iddiasında bulunduğu halde, insanlar üç kişilik evde bile sosyalizm oluşturamıyorsa; bunun kabahati sosyallizmde değil, söz konusu öznelerin bizzat kendisindedir. Bu nedenle, sosyalizmin olanaksızlığı iddialarında bulunanların öncelikle durduğu yere dikkat edilmeli ve sosyalizmi mümkün kılmak için ne denli emek harcanacağına bakılmalıdır.

MARKSİZM

BİR EYLEM KILAVUZUDUR

"Doğa olaylarına yaklaşışı, onları anlama yöntemleri diyalektik, doğa olaylarını yorumlayışı bu olayları kavrayışı ve teorisi materyalist olduğundan bu dünya görüşü, diyalektik materyalizm adını almıştır' (Stalin) Yöntem, yani metod herhangi bir ereğe varmak için izlenen yol, yani amacı elde etmek için uygulanan araçların tümüdür. Marksist yöntemin amacı doğa olaylarını yöneten ve insan ilişkilerini belirleyen, açıklayan kanunları yani gerçeği yöneten kanunları bulmaktır. Bizim için önemli olan tek şey vardır, incelenmesine giriştiğimiz olayların kanununu bulmak ve bu olaylar belli ve kesin şekle sahip oldukları ve belli bir zaman aralığında gözlenebilecek bir karşılıklı ilişki içinde oldukları sürece, sadece bu olaylara hükmeden kanunları değil aynı zamanda olayların değişimlerinin, bunların gelişimlerinin yani bir şekilden diğere bir ilişkiler düzeninden bir diğer ilişkiler düzenine geçişlerinin kanununu bulmaktır. Bu kanunlar bir kere bilindi mi, bunların toplum hayatında kendini belirttiği olan sonuçları çok daha rahat en ince ayrıntılarına kadar inceleyebiliriz. Toplumsal hareket, insanların, fikir, irade ve niyetlerinden bağımsız olmakla kalmıyor, aksine onların bilinç, irade ve düşüncelerini etkileyip, belirleyen yasaların yönettiği bir doğal-tarihsel süreçtir ve bu yasalar bilinebilir, bulunabilir. İşte bize düşen görev budur, bunun araştırılmasıdır. Bu nasıl mümkün olacaktır. Araştırma sırasında konuyla ilgili bütün malzemelerin bütün ayrıntılarının el altında bulundurulması, bunun çeşitli gelişme şekillerinin tahlil edilmesiyle bunlar arasındaki içsel ilişki ve bağların yakalanıp ortaya çıkarılması gerekir. Ancak bu iş yapıldıktan sonradır ki asıl ve gerçek hareket uygun ve iyi bir şekilde gösterilebilir. Bu ilişki ve çelişkiler, içsel ilişki ve bağlar

nasıl yakalanıp ortaya çıkarılacaktır? SOYUTLAMA bu işi yapabilecek en iyi yöntemdir. Marks soyut tımdengelem yönteminin koyu bir taraftarıydı. 'Tam gelişmiş organik bir cisim hücrelerinden daha kolay incelenir ve bir incelemede örneğin kendisinin yaptığı ekonomik şekillerin analizinde Mikroskoptan ve kimyasal ayırgeçlerden yararlanılmaz, bu ikisinin yerini SOYUTLAMA gücünün alması gerekir.' (Kapital, s. 33)" (Marksist Yöntem Üzerine, Devrimci Gençlik Yayınları)

Marksiizm, tüm pozitif bilimleri kucaklayan ve materyalist bir düşünce sisteminde disipline eden bir bilim felsefesidir. Bu felsefenin yaşama bir anahtar, bir kılavuz olarak taşınabilecek denli kavranması, programlı ve yoğun bir çalışmayı zorunlu kılar. Alman idealist felsefesinin, Fransız ütöpic sosyalizminin ve İngiliz ekonomi politığının bir bileşimi olarak ortaya çıkan bu toplumsal teori ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda, tarihsel köklerine dek inmek, bir zorunluluk olarak görülmemelidir. Bilimde önkabuller, bir cehaletin veya araştırma tembelliğinin göstergesi olarak değil; güne yanıt verme önceliğinin tercih edilmesi olarak kabul edilmelidir.

Marksiistler açısından teori, hiçbir zaman soyut bir entelektüel faaliyet olarak algılanmamış; tüm tarihsel dönemlerde, bir eylem kılavuzu olarak işlev yüklenmiştir.

Özellikle '89 sonrasında, varolan sosyalist uygulamalarda yaşanan geriye dönüşler ve emperyalizmin gerçekleştirdiği kapsamlı ideolojik

saldırıları sebebiyle; Marksizm'in burjuva ideolojisi karşısındaki üstünlüğünde bir sarsılma/aşınma yaşanmış, dünyada enternasyonal sol adına hareket eden bir iradenin olmaması bu aşınmanın bertaraf edilmesini güçleştirmiş; yerel çabaları bütüleştirici kolektif bir üretim sağlanamamıştır.

Bugün gelinen aşamada sorunların çözümünü doğru yerde aramak ve alternatif geliştirebilmek açısından, Marksist teori dışında bir yol gösterici yoktur. Tıkanmanın açılması için gösterilen her türlü çaba, değişim ve yenilenme gayretleri; temelinde Marksizm olan bir fikri gıdadan beslenmek zorundadır.

Marksiizm ne değildir?

Marksiizm, belirli kitapların toplamından oluşan bir yığma bilgi değildir. Aynı şekilde; yaşamın/incelenen olguların kendisine uydurulması gereken kitabî bir bilgi de değildir. Demek ki doğru kabul ettiğimiz kimi kalıplara yaşamı uydurmak yerine, hareket noktamız yaşayan gerçekler olmalıdır.

Marx, "Bugüne kadar filozoflar dünyayı sadece yorumladılar, oysa önemli olan onu değiştirmektir." derken; Lenin de "Tekrarlamaya gerek olmayacak üzere, kitleler öğreneceklerini kitaplardan değil, yaşamdan öğrenirler." değerlendirmesini yaparken; ne yorumlama fiilinin ne de kitapların önemini yadsımışlardır. Burada önemli olan araç-amaç diyalektiğinin doğru kavranması ve teori ile pratik arasındaki ilişkilenenmenin taşıdığı karşılıklı etki-leşime vakıf olabilmektir.

Devrimci Yol'dan aktarıyoruz:

"Yaşayan gerçekleri kapsayan, toplumsal gelişmenin çelişmeli yapısını kavrayabilen ancak Marksist teoridir. Canlı tarihteki bu çelişmeleri ve onun temel unsurunu kavrayabilen diyalektik maddeciliği bilmek, onun önemini kavramak hepimizin görevidir.

Ama teoriyi nasıl kavrayıp nasıl öğreneceğiz? Burada şu kadarını söyleyelim ki teori, can sıkıcı makale ve broşürler olarak görülmemelidir. Teorik mücadele, makale ve broşürlerin yazılması ve okunması olarak ele alınmamalıdır. O hayatın bütün alanlarında canlı açıklamalar şeklinde kavranabilmelidir. Bizzat bizim siyasi pratiğimiz içinde bir unsur, ama onu takip eden cansız bir unsur değil, onu yönlendiren bir unsur olarak değerlendirilmelidir ve canlı bir çerçevede ele alınmalıdır." (Mayıs, 1977)

DÜNDEN BUGÜNE UZANAN BİLGİ SÜRECİNİN HALKALARI

BİLİMSEL BİR SÜREKLİLİK DAHİLİNDE ÇOĞALMIŞTIR

Engels, 1886'da hazırladığı "**Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu**" adlı yapıtla, diyalektik ve tarihsel materyalizmin esaslarını ortaya koymuş ve uluslararası proleter hareketin gelişimine, ölçülemeyecek denli değerli bir katkı sağlamıştır.

Engels, bu çalışmayı yaparken, aynı zamanda Feuerbach'a hakkını teslim ediyordu: "*Feuerbach pek çok bakımdan Hegelci felsefe ile bizim anlayışımız arasında bir ara halka idi. (...)*

Yerimizi bulmadan önceki kaynaşma dönemimizde, Feuerbach'ın, Hegel sonrası herhangi başka bir filozoftan daha fazla üzerimizde etkili olduğunu tamamen teslim ederek bir onur borcunu da ödemek zorundaydık." (Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu, s:8)

Aynı eserde ek olarak yayınlanan **Marx'ın Feuerbach üzerine tezleri** için Engels, "*Bunlar, sonradan işlenmek üzere çabucak kağıt üzerine çiziltiler, hiç de baskı için hazırlanmış olmayan yalın notlardır, ama yeni dünya anlayışının dahiyane tohumunun atılmış olduğu ilk belge olarak ölçülemeyecek bir değer taşıyorlar." (age. s:9, Önsöz) diyordu.*

Bundan söz ederken asıl amacımız, 150 yıllık tarihsel birikimin içerdiği hazinenin önemine işaret etmektir. Bugünkü koşullarda, karşı karşıya geldiğimiz sorunların

çözümünü bu hazine dışında aramaya kalkmak ister istemez akla "*hajıza-i beşer nisyân ile maluldür*" sözünü getiriyor. Kolay unuttuğumuz gibi, çok da kolay reddediyoruz.

Sahip oldukları bilgi ve yeteneği, birbirini tamamlamada hayran olunacak biçimde kullanabilen Marks ve Engels; tek beynin zorlanabileceği bir üretimi, iki beyni tek beyin haline getirerek, insanlığa kazandırmışlardır. Teorik bilgilerini, iktisadi ve toplumsal olguların çözümlemesine uygulayabilme yeteneği, Engels'i Marks için "**Bulunmaz bir arkadaş**" kılarken, Marks da bu bütünleşmeyi, diyalektik ve tarihsel materyalizmin temellerini hazırlama işinde taçlandırıyor.

Marks ve Engels'in ortak ilk yapıtı olan ve görüşlerinin bir düzene konmuş halini de yansıtan **Kutsal Aile**, Berlin'deki Genç-hegelcilerin eleştirisini içerir. Görüşlerini bir eleştiri aracılığıyla bir düzene koymak, uyulması şart olan bir yöntem değilse de örneğimizde bunun özgünlüğü ve öğreticiliği dikkat çeker.

1845'te Brüksel'de Marks tarafından formüle edilen "**Feuerbach Üzerine Tezler**" ile Marks ve Engels'in ortak çabası sonucu 1845-46'da Brüksel'de hazırlanan "**Alman İdeolojisi**"; Marksizm'in ana temalarına bir temel oluşturma özelliğine sahiptir. Aynı zamanda tarihsel materyalizmin temel taşlarını oluşturan çerçevenin bütünlüklü ilk ifadesi olma özelliği de taşır.

Tarihsel birikimin devralınabilmesi, halkalar arasındaki iletkenliğe bağlıdır. İletkenliği önleyen kopukluklar, sadece kendi döneminin değil; bir başka döneme ait birikimlerin de sağlıklı iletilebilmesi üzerinde olumsuz etki yapar.

Azla yetinmeye alıştırılan bir toplum, aynı kanaatkarlığı bilginin edinilmesinde de gösterir. Öyle ki derme çatma, kulaktan dolma ve sistematik olmayan bilgi parçacıkları bir araya getirilerek cehaletin üstü örtülür. İşte bu örtü, bilgiyi esaret altına alır. Kamuflej altındaki cehalet; yapma-etme fiillerinde rehber rolü oynar. Ne zaman ki yaşam en ağır eleştirisini "yenilgi" biçiminde tattırırsa; o noktada, örtünün

kalkma olasılığı doğar. Kaldı ki çoğu kez, daraltılan ufkun ve menzili düşürülen bakış açısının kalıcılaşan etkisi, bir yöntem haline gelir ve (bırakalım örtünün kalkmasını) cehalet, ukalalık sebebi olmaya başlar.

Engels, tüm felsefenin temel konusunun **düşünce ve varlık ilişkisi** sorunu olduğu gerçekliğine özel olarak vurgu yapar. Marx'ın ise, Hegel'de başaşağı duran sistematığı, ayakları üzerine oturttuğunu biliriz. Ancak, bunlar birer sonuçtur. Ve bu sonuçta, bugün artık adı anılmaz olan "unutulmuşlar"dan, doğanın kimi kurallarının keşfine kadar pek çok ögenin rolü vardır.

Marksist felsefe; Hegel'in idealist diyalektiğini, Feuerbach'ın metafizik materyalizmini aşar ve insanlığı yeni bir ufka taşıırken, öncellerinin hakkını teslim eder. Çünkü hiçbir bilgi, "şapkadandan tavşan çıkarır gibi" bir anda oluşuvermedi.

"Felsefede kabul edilmesi söz konusu olan gerçek, Hegel'de, bir kere keşfedildikten sonra artık ezbere öğrenilmesinden başka bir şey kalmayan bir dogmatik ilkeler dermesi değildi artık; gerçek, bundan böyle, bizzat bilgi sürecinin içinde, hiçbir zaman sözde bir mutlak gerçeğin bulunuşu ile artık daha öteye gidilemeyen, ulaşılan mutlak gerçek karşısında kolları kavuşturup ağzı açık seyretmekten başka yapacak bir şey bulunmayan bir noktaya varmaksızın bilginin alt basamaklarından gittikçe daha üst basamaklarına yükselen bilimin uzun tarihsel gelişmesinde yatıyordu. Ve bu, bütün öteki bilgi ve pratik eylem alanlarında olduğu gibi felsefi bilgi alanında da höyleydi." (age., s:12)

"Dünyayı bilmenin olanaklı olduğu ya da en azından derinliğine bilmenin olanaklı olduğu" fikri, felsefenin önemli bir gelişme düzeyine işaret eder. Kant vb. filozofların da bu gelişmede önemli rolü olmuştur.

"Eğer biz, doğal bir görüngü hakkındaki anlayışımızın doğruluğunu, bu görüngüyü biz kendimiz yaratarak ve onu koşullarının yardımıyla meydana getirerek ve hele onu kendi amaçlarımıza hizmet ettirerek tanımlayabiliyorsak, Kant'ın

kavranamaz 'kendinde şeyi'nin işi biter. Bitkisel ve hayvansal organizmalarda üretilen kimyasal tözler, organik kimya birbiri ardından onları birer birer yapmaya koyuluncaya kadar, böyle 'kendinde şeyler' olarak kalırlar; ama kimya onları yaptı mı, 'kendinde şey' bizim için şey haline gelir, tıpkı örneğin, artık kızıldök halinde tarlalarda yetiştirilmeyip çok daha kolaylıkla ve daha ucuza taş kömürü katranından çıkardığımız alizarin gibi. Copernikus'un güneş sistemi, üçyüz yıl boyunca, bir varsayım oldu; bunun üzerine bire karşı yüz, bin, onbinle de bahse girilirse, gene de varsayım (bilindiği gibi Kopernik, yerin ve öteki gezegenlerin güneşin etrafında döndükleri hipotezini ortaya koydu. -bn.); oysa Le Verrier, bu sistemden çıkarılan veriler yardımıyla, yalnız, bilinmeyen yeni bir gezegenin varlığının zorunlu olduğunu değil, ama aynı zamanda bu gezegenin (Neptün, -bn.) gökyüzünde bulunması gereken yeri hesaplayınca ve daha sonra Galile' onu gerçekten bulunca Copernikus'un sistemi tanımlanmış oldu." (age. s:24)

Hegel diyalektiğinin ayakları üzerine oturtulması ile beraber, dünyayı kavrayışta önemli bir mesafe katedilmiştir.

Çevremizdeki şeyler, tamamlanmış bir gelişmenin durağan sonuçları değil; rastlantılar gibi zorunluluğu da barındıran, iç içe geçmiş süreçlerin, gerçekte hareket halinde olan ama görünüşte durulmuş halidir. Zihnimizdeki yansılar itibarıyla da bir durulmayı tanımlayan bu süreçler, duraksamanın ve geçici gerilemelerin varlığına rağmen gerçekte ileriye doğru hareketin önlenemez akışını içerirler.

Bu düşüncenin sözde kabulünden çok, kavranıp yaşam içerisinde uygulanabilmesidir önemli olan. Böyle bir durumda insanlar gelişmeler karşısında kesin çözümler, gerçeklerde sonsuz kalıcılık istemek yerine, geçiciliğin ve değişkenliğin ayırıcına varırlar. Böylece, "her zaman edinilen her bilginin zorunlu olarak sınırlı olma niteliğinin ve bu bilginin, içinde, kazanılmış olduğu koşullara bağımlılığının bilincinde olunur." Diğer

başka olgular gibi, varolan karşıtlıklar da bir görelilik taşır.

"Şimdi doğru olarak tanınan şeyin gizli bir yanlış yanı da vardır ve bu, daha sonra ortaya çıkacaktır, tıpkı şimdilik yanlış tanınanın da doğru bir yanı olduğu ve bu doğru yanı yüzünden daha önce doğru sayılır olduğu gibi; ve bilinir ki, zorunlu olduğu ileri sürülen şey, salt rastlantılardan meydana gelmiştir ve sözde rastlantı, zorunluluğun altında gizlendiği biçimdir." (age. s:47)

Doğabilim, onsekizinci yüzyılın sonuna dek, süreçleri değil şeyleri inceleyen ve olguları toplayan, tamamlanmış şeyler bilimi olarak varlık gösterdi. Ondokuzuncu yüzyılda ise sınıflama, şeylerin kökenine inme, süreçler arasında bağlantı kurma vb. ile metafizik kavrayışa son verilir.

"Bitkisel ve hayvansal organizmalardaki olayları inceleyen fizyoloji, her organizmanın embriyondan, olgunluğa kadar gelişmesini inceleyen embriyoloji, yeryüzü yüzeyinin aşama aşama oluşmasını inceleyen jeoloji, hep yüzyılımızın çocuklarıdır." (age. s:48)

Ancak, bu süreçler arası bütünlük sağlanana dek, bilginin çok ciddi bir sıçrama yapmasına sebep olan üç büyük buluş söz konusudur: **Birincisi, hücrenin bulunuşu**; organizmaların tanınmasında büyük bir aşama olan bu buluş, aynı zamanda hücrenin dönüşme yeteneği ile beraber, türlerin uğradığı değişikliğe de açıklık getiriyordu. **İkincisi, enerjinin dönüşümünün bulunuşu**; çeşitli biçimlerde varlık gösteren enerjinin bir biçimi ortadan kalkarken bir başka biçimde yeniden açığa çıkar. Ve doğanın genel boyutlarıyla hareketi, bu şekilde, bir biçimden diğerine dönüşme süreci olarak açıklanır.

Üçüncüsü, Darwin'in Evrim Teorisi; buna göre doğanın bütün ürünleri "başlangıçta az sayıda tekhücreli tohum özünden başlayan uzun bir gelişme sürecinin ürünüdürler, ve bu tek hücrelilerin kendileri ise kimyasal yolla oluşmuş bir protoplazmadan ya da albüminimsi bir cisimden oluşmuştur." (age. s:49)

Bu üç buluş ile beraber, doğanın çeşitli alanları arasındaki iç bağlantıların

bir bütün halinde ortaya konabildiği bir **bilgilenme aşamasına** gelindi. Eskiden, doğa görüngüleri arasındaki bağlantıları açıklarken, eksik olan parçaların yerini imgesel unsurlar alırdı. Doğanın içerdiği diyalektik iç örgü kavranamadığı noktada, yapay bağlantılar söz konusu oluyor; apriori(önsel) saptanan olgular varlık gösteriyordu. Hegel'de mutlak fikir, gizemli bir tanrı ile eksikleri tamamlama çabası, vb. bu döneme ait kavrayışlardır.

Üzerindeki insan etkisi dışta tutularak incelendiğinde, doğanın gelişim tarihinin, toplumun gelişim tarihinden temel farklarla ayrıldığı görülecektir. Doğada "kör ve bilinçsiz" etmenlerin rol alması nedeniyle, hiçbir şey bilinçli bir çaba sonucu gerçekleşmez. Toplumda ise; bilinçle, tutkuyla, düşünce ile hareket eden, tasarı yapan insanlar söz konusudur. Ve bu alanda hiçbir şey bilinçli bir çaba olmadan gerçekleşmez. Ancak, tek tek olgular söz konusu olduğunda önemli olan bu ayrım, "tarihin akışının genel iç yasaların hükmü altında olduğu gerçeğinde hiçbir değişiklik yapmaz."

Buradaki bilinç faktörünün tüm ağırlığına karşın, rastlantının hükmünün geçerli olduğu görülür. Amaçlanan şeylere bakıldığında, ya önsel olarak gerçekleşmez durumdadır ya da koşulların uygunsuzluğu söz konusudur. Sonuçta pek çok amaç birbiri ile çaprazlaşarak karşı karşıya gelir ve doğadakine benzer bir durum ortaya çıkar. Başlangıçta eylemdeki tüm bilinçli çabaya rağmen, ortaya çıkan sonuçlar, istenen sonuçlar değildir. Ancak, buradaki gelişmeler üzerinde hükmünü hissettiren rastlantılar da, gizli iç yasaların etkisi altındadır ve önemli olan da bu yasaları bulup çıkarabilmektir.

"İnsanlar, her biri bilinçli olarak istedikleri kendi amaçlarını izleyerek, bu tarih nasıl bir biçim alırsa alsın, kendi tarihlerini yaparlar, ve işte bu başka başka doğrultularda etki yapan sayısız iradenin ve bunların dış dünya üzerindeki çeşitli yankılarının bileşkesi, tarihi oluşturur." (age., s:52)

Burada, iradeyi ortaya çıkaran belirleme sarmalını dikkatle izlemek gerekiyor. İrade üzerinde belirleme rolü oynayan tutku ve düşünmenin kendisi de bir belirlenme altındadır.

Bu aşamadaki faktörler; dışsal etki-lerden güdülere, hırstan nefrete, kişisel hevese kadar çok çeşitli nitelikler gösterir. Ancak, ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında bu niteliklerin ikincil önemde bir rol taşıdığı ve genellikle amaçlanandan farklı sonuçlara varıldığı görülür.

Yukarda belirttiğimiz belirleme sarmalı içerisinde köken sorgulaması yapmaya devam ettiğimizde, insanların beyninde bu güdüleri oluşturan arka planı da ortaya koyma şansı olur.

İnsanın tarihsel eyleminin güdüleri ile yetinmeyip daha ileri giderek bu güdülerin de devindiricilerinin neler olduğu araştırılırken görülür ki; ne denli önemli olursa olsun, bireyin güdüleri geniş yığınları tarihsel dönüşüme götüren güdüler kadar söz konusu olamazlar. İşte buradaki, yani eylem halindeki kitlelerin devindirici gücünün nedenleri ortaya konduğunda, **tarihin genel boyutları üzerinde etki yapan yasalara** ulaşılmış olur.

"İnsanları harekete geçiren ne varsa, hepsi zorunlu olarak onların beyninden geçer, ama bunun beyinde alacağı biçim, koşullara çok bağlıdır. İşçiler, 1848'de, Ren bölgesinde yaptıkları gibi makineleri artık düpedüz kırıp dökmedikleri gündün beri kapitalist makineleşmeyle hiç de barışmış değildirler." (age, s:54)

19. yüzyıl, aynı zamanda tarihin devindirici gücünün ortaya konduğu yüzyıl olmuştur. Yüzyılın başlarında toprak aristokrasisi ile burjuvazi arasındaki siyasal savaşıma, 1830 sonrasında üçüncü bir güç olarak **proletarya** da katılır. Ve bu üç büyük sınıfın savaşımında, modern tarihin devindirici gücü tüm açıklığı ile kendini gösterir.

"Toprak mülkiyeti ile burjuvazi arasındaki savaşımında, bir o kadar burjuvazi ile proletarya arasındaki savaşımında da, en başta ekonomik çıkarların söz konusu olduğu da besbelliydi; siyasal iktidar, ancak bu çıkarların gerçekleşmesine basit bir araç olarak hizmet etmek durumundaydı." (age, s:55)

Marksizm, tüm pozitif bilimlere kucaklayan ve materyalist bir düşünce sisteminde disipline eden

bir bilim felsefesidir. Bu felsefenin yaşama bir anahtar, bir kılavuz olarak taşınabilecek denli kavranması, programlı ve yoğun bir çalışmayı zorunlu kılar. Alman idealist felsefesinin, Fransız ütöpik sosyalizminin ve İngiliz ekonomi politisinin bir bileşimi olarak ortaya çıkan bu toplumsal teori ile ilgili olarak yapılan araştırmalarda, tarihsel köklerine değinmek, bir zorunluluk olarak görülmemelidir. Bilimde önkabuller, bir cehaletin veya araştırma tembelliğinin göstergesi olarak değil; güne yanıt verme önceliğinin tercih edilmesi olarak kabul edilmelidir.

Entelektüel merak çerçevesinde Marksizm'den önce onun üç kaynağını incelemek, ondan sonra Marksizm'e başlamak yanlış değildir; ne var ki "*teorik çalışma yalnızca pratik çalışmanın öne sürdüğü sorunlara yanıt sağlar.*" (Lenin). Bu bağlamda böyle bir araştırma yöntemi, en azından geciktirici/oyalayıcı olacak ve belki de kişiyi asloından mahrum bırakacaktır. Bu nedenle eğitimi, siyasal pratiğin ihtiyaçlarından bağımsız düşünmek, devrimciler için uygun bir yöntem değildir.

Marks, Feuerbach Üzerine Tezleri'nin üçüncüsünde; "*İnsanların ortamın ve eğitimin ürünleri olmasını, dolayısıyla başka insanların, başka ortamların ve değişik bir eğitim ürünleri olmasını isteyen materyalist öğretisi ortamı değiştirenlerin açıkça insanlar olduklarını ve eğiticinin de eğitilmeye gereksinmesi olduğunu unuttur.*" diyor.

Burjuva devletin ideolojik aygıtlarından biri olan okullarda, öğreten ile öğrenen arasındaki ilişki, tekyanlıdır. Dayanış normları dahil, her şey önceden bellidir. Paketlenmiş bilgiler tek elden öğrenciye sunulur. Sonuçta ezberci ve kalıplarla düşünen bir insan ortaya çıkar. Devlet eliyle verilen eğitim nasıl amaçlı oluyorsa; alternatif zeminlerde kişisel veya toplu biçimlerde yapılan eğitim de amaçlı olmalıdır. Örneğin Marksizm'i öğrenme isteği, başlı başına bir tercihi ve amacı ifade ediyorsa da, net çizgilerle belirlenmiş amaçlar, öğrenme cetveli üzerinde değiştirici etkide bulunur.

OKUMA LİSTESİ

1. Diyalektik Ve Tarihi Materyalizm (Stalin)
2. Teori Ve Pratik (Mao)
3. İlkel, Köleci Ve Feodal Toplum (Zubritski Mitropolski Kerov)
4. Kapitalist Toplum (Zubritski Mitropolski Kerov)
5. Felsefenin Temel İlkeleri (George Politzer)
6. Emperyalizm (Lenin)
7. Az Gelişmişlik Sürecinde Türkiye (Yerasimos)
8. Ücretli Emek Ve Sermaye Ücret Fiyat Ve Kar (Marks)
9. Ütöpik Sosyalizm Ve Bilimsel Sosyalizm (Engels)
10. Komünist Manifesto (Marks-Engels)
11. Ekonomi Politikin Eleştirisine Katkı (Marks)
12. 1844 El Yazmaları (Marks)
13. Kutsal Aile (Marks-Engels)
14. Alman İdeolojisi (Marks-Engels)
15. Ludwig Feuerbach Ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu (Engels)
16. Fransa'da Sınıf Mücadeleleri (Marks)
17. Louis Bonaparte'ın 18 Brumaire'i (Marks)
18. Fransa'da İç Savaş (Marks)
19. Gotha Ve Erfurt Programlarının Eleştirisi (Marks-Engels)
20. Ailenin Özel Mülkiyetin Ve Devletin Kökeni (Engels)
21. Devlet Ve İhtilal (Lenin)
22. Leninizm'in İlkeleri (Stalin)
23. Faşizme Karşı Birleşik Cephe (Dimitrov)
24. Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı (Lenin)
25. Marksizm Ve Ulusal Sorun Ve Sömürgeler Sorunu (Stalin)
26. Ne Yapmalı (Lenin)
27. Toplu Yazılar (M. Çayan)

Belirtme ihtiyacı duyuyoruz ki, bu konuda evrensel bir liste yoktur. Okumak, onu ihtiyaç haline getiren eksikliğin boyutuna olduğu kadar, eksikliğin hangi sınırlar içinde tanımlandığına ve sonuçta bu öğrenme fiilinin hangi amaçla gerçekleştiğine

bağlı olarak hem nicelik hem de nitelik açısından farklılık gösterebilir.

Özellikle yeni başlayan veya asgari anlamda da olsa felsefi bir ön birikime sahip olmayan arkadaşlar Komünist Manifesto'dan sonraki bölümde zorlanabilir. İdealist felsefenin temsilcileriyle süren yoğun tartışmalar içerisinde şekillenen Marksizm, bu süreci yansıtan eserlerinde felsefi bir yoğunluğa sahiptir. Bu nedenle araya Felsefenin Temel İlkeleri'ni ve Yerasimos'un eserini koyduk. Aynı şekilde kapitalist ekonominin eleştirisini içeren, Ekonomi Politiginin Eleştirisine Katkı'yı da bu bölüme koyduk. Gerçi listede daha sonra gelen Alman İdeolojisi kastedilerek, *"tarihsel materyalizmin yeni kavramları henüz biçimlenme halindedir; bunların her birinin ayrı ayrı belginlikleri, karşılıklı ilişkilerin işlem bakımından uygunluğu, 1859'da Ekonomi Politiginin Eleştirisine Katkı'nın 'Önsöz'ünde işlenmiş sunuşun düzeyinde değildir henüz."* dendiği bilinir. Aslında bir eğitim tarzı olarak da olumlu sonuç veren bir uygulamadır; teorinin soyut biçiminden önce onun yaşamın şu veya bu kesitine uygulanmış somut biçiminden başlamak kimi durumlarda tercih edilmelidir. Örneğin toplumlara inceledikten sonra Yerasimos'un sıradaki kitabıyla, sorun bir de Türkiye özgülünde incelenmiş olacaktır.

Tabii bizler, her iş gibi okumanın da planlı/programlı yapılmasının verimi arttıracığı düşüncesindeyiz. Ayrıca, bugün postmarksist şarlatanlıkların veya *"40 yıldır aynı listeyi takip ediyorsunuz"* diyebilecek dar-kafalıların etkisinde kalmadan ve ısrarla, Marksizm'in yazılı ürünlerine gerekli önemi vermek gerekiyor.

Yukarıdaki liste, ihtiyaca göre artırılıp azaltılabilir. Arttırma, bu kitapları okuyup bitiren kişinin birikimi ile rahatlıkla yapılabilir. Azaltmak içinse, listedeki kitapları okumuş olan yoldaşlarımızdan destek alınabilir.

Böyle bir süreçte en önemli noktalardan biri, okuma fiiliyle ve dolayısıyla kitaplarla barışık olabilmektir. Hızlı okuyup, sindirmeden geçmek, sadece geçilen kitaptan

yeterli gıdayı alamamış olmaya değil, aynı zamanda anlama eksiği sebebiyle okuma işinin giderek sıkıcı bir hal almasına sebep olur. Anlayarak ilerlemek, yeni bilgiler edinmenin bilincine ve tadına varmak, bir süre sonra insanı kitaplara aşık hale getirir.

Çalışmayı verimsiz kılan yaygın alışkanlıklardan biri de kitabın kalınlığından korkmak, sık sık kaç sayfa kaldığına bakmak, yani angarya olarak görmektir. Peşinen, zor bir uğraş olduğu ve anlama gücünü çekiyeceği kanaati de okuma fiilini köstekler.

Anlaşılmayan bölümleri atlamak, büyük bir yanılgı olur ve diğer bölümlerin de anlaşılmasını güçleştirir. Anlaşılmayan yerlerde öncelikle sakin olup, tane tane ve düşünerek yeniden okumak denenmeli; sözlük, vb. kaynak yardımına başvurulmalı; o da olmuyorsa, soruna vakıf bir yoldaştan destek istenmelidir.

Eğitim, salt toplu okumalarla/çalışmalarla aşılabilecek bir olgu değildir. Aksine, "bireysel eğitim", yani kişinin yukarıda belirttiğimiz biçimdeki çalışması, daha kalıcı bilgiler edinilmesini beraberinde getirir. Gerçekte, toplu çalışma ile bireysel çalışma, birbirinin alternatifi değildir. Toplu çalışmanın zenginleştirici ve çoklu katılımın zihin açıcı etkisi yadsınamaz.

Dergimizin 1997'deki birinci sayısında *"Dergide çıkacak olan ve bir ideolojik örgünün ilmikleri olarak kabul ettiğimiz yazıları, uzunluğuna bakmaksızın ve gerekirse tekrar tekrar okumak, 'netleşme'nin en etkili araçlarından biri olacaktır."* demiştik. Tabii ki amacımız, yazıları ezberletmek değil. Derginin klasiklerden farkı, o klasiklerle yaşamın nasıl görüldüğünü anlatan, soyutlama ve izdüşüm yapan, güncelleştiren bir niteliğe sahip olmasıdır.

Yazımızı bir hatırlatma ile noktallıyoruz.

"Geçen sayımızda, solun yanlış yerde çözüm aramakta olduğunu söyledik. Bu yanlış, çeşitli biçimlerde devam ediyor. Dergimizin iç sayfalarında bu konuda yeni vurgulara tanık olacaksınız. Bu yanlışların kaynağında yöntem sorununun yattığını,

muhakeme ve pratiğe aktarma konusunda bir problemin yaşandığını, Marksizm zemininde sağlanan teorik birikimin an'a izdüşürülemediğini, yani bu külliyat içinden ideolojik-politik bir duruşum gereklerini süzüp çıkarmada bir zorlanma yaşandığını görüyoruz. Mesele, birilerinin sandığı gibi, araştırma enstitülerine sahip olamamak da değildir. Aynı sağlıksız ve yanıltıcı kaygının Tartışma Süreci'nde dışavurduğunu ve abartılı umutlarla "araştırma komisyonları"nın oluşturulduğunu biliyoruz. Aynı komisyonların, kendilerine adını veren konuda dahi (mesela "Kürt Sorununu Araştırma Komisyonu" gibi) neleri yeniden keşfettiklerini hep beraber gördük!...

Bu meselenin anlaşılması, bizim ne yapmaya çalıştığımızın anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Bu ülkede Mahir Çayan ve İbrahim Kaypakkaya gibi devrimcilerin neden hala önder konumunda olduğunu, onlardan kalan birkaç yüz sayfalık yazılı ürünlerin neden hala temel öneme sahip olduğunu ve yol gösterdiğini anlamayanlar; Birikim dergisi ile aramızdaki farkın ne olması gerektiğini idrak edemeyenler; Devrimci Hareket'e de kendi duruşlarındaki çarpıklık ölçüsünde yakıştırma yapmaya devam edecektir.

Bizler bu ülkede bir siyasal hareket olmanın gerekleri paralelinde konumlanmış, bu gerekler dahilinde öncelikleri olan ve bir ideolojik-politik hattın ilmiklerini her sayıda adım adım ören Devrimci Yolcularız. Bizler için, falanca birimde rastlanmış kolonileşme eğilimini irdelemenin ve bunun öniine geçmenin, yoldaşlaşma kültürünü kalıncılaştırmanın önemi büyüktür ve acildir. Bu konuda yazacağımız yazının, bir devrimci örgütlenme olma işleviyle ve devrim amacıyla olan ilintisini kavramayacak kadar meselelere yabancılaşan ve "daha teorik yazılar" bekleyen arkadaşlara, Marksizm'in en temel klasiklerini okumalarını; okumuşlarsa eğer, bir kez daha okumanın kendileri için bir ihtiyaç olduğunu hatırlatır ve öneririz."(Devrimci Hareket, Şubat 2001)

VERİMLİ BİR MÜCADELE VERMENİN YOLU ÖRGÜT OLMANIN BİLİNCİNE VARMAKTAN GEÇER

Mustafa Özenç yoldaşın anısına

Devrimcilerin tüm yaşamı, vermekte oldukları mücadeleyle kopmaz biçimde bağlıdır. Kişi devrimciliği yaşamın her anına içerebildiği, bulunduğu her alanda, kurduğu her ilişkide en yüksek seviyeyi yakalamayı başarabildiği ölçüde verimli bir mücadele vermeyi olanaklı kılmış olur.

Sistem tarafından yaratılan ve insan yaşamını bütünüyle esir almayı amaçlayan kültürün dışına çıkabilmek, bu kültürün yol açtığı çeşitli zaaf ve alışkanlıkları yenebilmek, uzun zamana yayılan ısrarlı ve sabırlı olmayı gerektiren bir savaşla mümkündür. Bu zorlu yolda karamsarlığa ve yılgınlığa yer yoktur. İnsan, zihnini ve bedenini daima diri tutmak zorundadır. Aksi halde yaşamın gerisinde kalmak ve sistem karşısında çözümlüğe uğramak kaçınılmaz olacaktır.

Marksizm yaşamı tüm yönleriyle ele alır. Onda hiçbir şey birbirinden bağımsız ve soyut değil, tersine herşey birbiriyle ilişkili ve somuttur.

"... İlk bakışta ufak görünen günlük yaşam sorunlarını büyük ilkesel sorunlarla birleştirme yeteneği Partimiz için karakteristiktir." diye yazıyor Krupskaya "İşte Lenin" kitabında. Bununla ilintili olarak yapılan işin ciddiyetinin ve sorumluluğunun bilincinde olunması, çeşitli olaylar ve sorunlar karşısında, soğukkanlı ve olgun davranmayı gerektirecek, böylelikle de yanlış yapma olasılığı en aza inmiş olacaktır. Örneğin işkencede, sorgu süreçlerinde düşmana direnmek, değerlerini savunmak ne kadar önemli ve gerekliyse, verilen bir randevuya zamanında gitmek ya da yoldaşlarına karşı her zaman sevgiyle yaklaşmak gibi günlük yaşamımızdaki tutarlılığımız da o kadar önemli ve gereklidir. Bunlar birbirlerinin bileşeni durumundadır. Che'nin Kongo'da gerilla savaşı verdiği sırada ağır bir sıtma nöbeti geçirmesine rağmen gelen ilaçların kendisi için kullanılmasına izin vermeyip, ilaçları cepheden gelen yaralı askerlere gönderilmesini onlar için kullanılmasını istemesi bu konuyla ilgili örnek teşkil etmektedir. Ve yoldaşlık bağlarının ne kadar kuvvetli olduğunun ve de ölümün bile bu bağı koparamayacağını da bir göstergesidir.

Yoldaşlar birbirlerinin rakibi değil, birbirlerinin tamamlayıcıdır. Varolan ilişkilerde bu olgu göz önüne alınmalı ve taşınan kimliğe yakışır davranılmalıdır. Burada tehlikeli olan, söz konusu olumsuzluğun istisnai durumları değil, aksine bir sürekliliği

ifade etmesi; bir tarz, bir yaşam biçimi haline gelmesidir. Kişinin yıllarca hareketin içinde bulunmasına rağmen, feodal ilişkilerini sürdürüyor ve hemen her konuda öznal, benmerkezci davranıyor olması onun mücadeleye olan inancının da bir göstergesidir. Kişi yaşamındaki bu

çarpıklığı sürdürmekle kendisine dolayısıyla da harekete ve mücadeleye zarar vermekte olduğunu bilmelidir. Devrimcilik gönüllülük temelinde gerçekleşen bir olgudur. Hareketi oluşturan bireyler hiçbir çıkar gözetmeksizin, gönüllü olarak mücadeleye katılırlar. Ve mücadelenin seyri içinde de bir zorlama, dayatma söz konusu değildir. "Kimseyi saflarımızda yürümeye zorlamıyoruz, ama biri bunu kendi iradesiyle yapıyorsa, bu ilkelerimizi kabul ettiği anlamına gelir" (Rosa Luxemburg) ve ilkelerimizi yaşama geçirme yolunda çaba göstermelidir.

Disiplin her zaman ve her koşul altında sahip olunması ve de korunması gereken bir olgudur, bu olgunun hareketi oluşturan bireylerin yaşamına, bölgelere ve tüm çalışma alanlarına yansımaları da aynı tutarlılığı ve titizliliği gerektirmektedir. Bizler tüm yaşantımızı, hareketin ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirmeli ve yaşamın her anında bu şekillenmeyi olanaklı kılmalıyız. "Hareket biziz, biz hareketiz" sözü soyutta değil, somutta bizzat yaşamın içinde yerini bulmaktadır. Hareket tarafından alınan bir kararı uygulama aşamasında öznal ve keyfi davranmak disiplinsizliğe ve ölçüsüzlüğe kucak açmaktır; dahası bir suçtur.

Hareketi oluşturan bireylerin, A'dan Z'ye herkesin alınan karara uyması zorunludur. "Örgütsel işleyişte, demokratik merkezîyetçilik ilkesinin içerdiği demokrasi,

merkezîyetçiliği destekleyen değil, destekleyen boyuttadır. Merkezi kararların uygulanmadığı tek bir alan bile, örgütsel bünyede sebep olacağı tkamıklık sebebiyle kangren başlangıcına nedendir. Hiç kimsenin ve hiçbir birimin böyle bir özgürlüğü yoktur. Örgütsel işlerlikte keyfiyet, iradenin zaafa uğramasında birincil öneme sahiptir. Her zaman için, örgüt iradesinin bireye oranla öngörü avantajı taşıdığı bilinmelidir." (Devrimci Hareket, Sayı:7, s:20)

"... Gevşeyen disiplin, laçkalaşan ilişkiler, bir örgütü, örgüt olmaktan çıkarır. Örgütün en tam biçiminin ideolojik birlik, ideolojik netlik ve tüm organları uyumlu çalışan bir yapı olduğu düşünülmediğinde disipline uymama keyfiyetinin sakıncaları daha iyi anlaşılır." (Aynı sayı, s:21)

Dava insanı her şeyi mücadelenin çıkarları, ihtiyaçları doğrultusunda ele alır ve yaşamına da bu olgu yön verir. Her şeyi davanın çıkarları doğrultusunda düşünen ve tüm yaşamını devrime adayan LENİN'in bu konudaki tutumu, konunun iyi anlaşılması açısından önemlidir ve ders niteliğinde bir örnektir.

"Davaya engel olduklarını gördüğü en yakın dostlarından ayrılma yeteneğine sahipti, dava için gerekliyse, dünkü rakiplerine sade ve yoldaşça gider. Her zaman yaptığı gibi söyleyeceğini açıkça ve pervasızca söylerdi." (Krupskaya, Lenin'den Anılar)

Devrimci ilkeleri yaşama uygulayabilmek, dava insanı olabilmek kişinin kendi elindedir. Mücadele öncelikle kişinin kendisinden başlar, kişi değişmede samimi olmalı, eksik veya olumsuzluklarını görebek bunları yenmede ısrar etmelidir. Yoksa bilinir ki, iyileşmek istemeyen bir hastaya, hiçbir doktorun yapacağı bir şey yoktur. Çünkü ilk önce hasta iyileşmeyi istemeli ve bu yönde gayret göstermelidir.

Şehitlerimizin bize teslim ettiği, bizlere miras bıraktığı bayrağın yıldızı; Hıdırlarımızla, Özençlerimizle darağaçlarında değerlerini haykırarak; yumruğu Minelerimizle, Zekeriyalarımızla çatışmalarda korkusuzca dövüşerek çizilmiştir. Bu yüzden yıldız yumruklu bayrağımızı kavganın kenarında değil, ortasında yoldaşlarımıza layık biçimde daha yükseklerde dalgalandırmak birincil görevimizdir.

Altınşehirden Yılmaz

SOL, YENİLENMEYİ TARİHSEL BİRİKİMİN DOĞRU DEĞERLENDİRİLMESİNDE ARAMALIDIR

Yeni kavramının cazibesinden midir yoksa tıkanmanın çeşitliliği ve yaygınlığından mıdır bilemiyoruz; yenilenmeden bahsetmeyen hemen hiçbir yapı kalmadı. Sosyalizmin sorunlarına dair derinlikli ve kapsamlı bir araştırma/tartışma ihtiyacı, yıllardır devrimcilerin gündemini işgal eder. Ne var ki, bugün kimi ülke devrimcilerinin mütevazı çalışmaları dışında dünya ölçeğinde merkezleşmiş, kurumlaşmış bir araştırmanın olmadığı bilinmektedir. Dünya devrimcilerini enternasyonal veya benzeri bir oluşumun içinde ortaklaştırmanın önemi bilinse de bu, söz konusu amacı gerçekleştirmeye yetmiyor.

Sosyalizmin sorunlarını enternasyonal bir çabada ortaklaştırma ihtiyacını küreselleşme karşıtı oluşumlarla aşma beklentisi içinde olanlar ise, bir olguya kendisini aşan işlevler atfetmiş olmakla kalmıyor, aynı zamanda bir devrim için kaçınılmaz olan, ulusal çaptaki örgütlenmeyi de yadsımış oluyor. Ulusal sınırlar içerisinde adeta, artık hiçbir şeyin yapılamayacağını düşünen veya en azından bu şekilde hareket eden ve tüm ilgisini küreselleşme karşıtlığına veren, ülkemizdeki kimi çevrelerin durumuna dikkatli bakılırsa, aslında küreselleşme konusunda da fiilen bir şey yapmadıkları görülür.

Devrimciler yenilenmeyi, alanı terketme veya nitelik değiştirme olarak algılayanlardan kendilerini ayırmak durumundadır. Bir arayışa girmeden önce, ne arandığı, nasıl aranacağı net olarak tanımlanmalı ve izlenecek yöntem doğru seçilmelidir. Ayrıca devrimciler, mevcut görevlerini ihmal etmeden yenilenme faaliyetlerini sürdürmelidir.

Yenilenme, güzel çağrışımlar yapan, doğru ve gerekli bir olgu olduğu kadar; tehlikelidir de... Zaten okuma ve araştırma tembelliğinin hüküm sürdüğü solda; yenilenme, amaçtan bağımsız bir çeşit değişiklik ihtiyacı olarak da gündeme gelebilir; tam kavranmamış olan bir fikrî hazinenin (Marksizm'in) terki ile

sonuçlanabilir. Veya burjuva demokrasi olarak addedebileceğimiz kimi muhaliflerin yöntemsiz duruşlarının etkisiyle ölçek bozulmasına uğranabilir. Bunlar, evham veya gereksiz/erken kaygılar değildir. Herkes etrafına baksın; seviye, kavrayış, araştırma kabiliyeti ve isteği açısından bir tarama yapsın. Ortaya çıkan sonuç ile temenni edilen yenilenme arasında ciddi bir açığın olduğu görülecektir.

Daha önce okumuş olduğumuz ve kimi devrimci süreçlere dair zengin deneyimler sunan bir kitabı güzümüzün önüne getirelim. Oradaki düşmeleri-kalkmaları, yengileri-yenilgileri, eksiklik ve yeterlilikleri düşünelim. Tekrar etmek zaten mümkün değil; ama, o süreci ne tür bir yenilenmenin sonunda daha başarılı yaşayabileceğimizi söyleyebiliyor muyuz? Yani yenilenmeden ne bekliyoruz? Devrimciler zaten her an yenilenme içinde olması gereken bir kesimdir. "*Aynı suya iki kez girilmez*" diyen biziz. Bu, sürekli değişim demektir. Bu değişime ayak uydurmayan, yaşamın gerisine düşer, sürüklenir. Bizlerin kaygısı, yenilenmenin; zaten kavranamamış ve giderek bir hafıza sorununa kurban edilen Marksizm'den, uzaklaşmayla sonuçlanmasıdır. Veya mükemmeliyetçi bir yaklaşımla, bugüne dek rastlanan tüm olumsuzluk ve eksiklikleri, "yenilenememe"ye fatura etmektedir.

Örneğin bugün emperyalizmi tanımlarken, Lenin'in Emperyalizm'ini yeniden yazmayı mı yoksa güne taşımayı mı amaçlayacağız? Marksistlerin üstünlüğü, 150 yıllık birikimi güne başarı ile taşıyabilmekten geçer. Yoksa o birikim yeniden incelenecekse bile, daha iyi uygulamak üzere incelenmelidir. Marks'ın, Engels'in, Lenin'in, Stalin'in veya Mao'nun göremediği ve gizli kalmış olduğu varsayılan kimi gerçekleri bu inceleme ile açığa çıkaracağını ve bugün artık söz konusu önderleri ihtiyaç olmaktan çıkaran bir seviyenin yakalandığını zanneden kesimlerin

yenilenmesi, olsa olsa, geriye doğru bir düşünüş olması anlamında yenidir. Bu konuda bir aşma-aşılma ilişkisinden söz edilecekse bu, Marksist gıdayı güne taşımak ve günün ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden üretmek olarak algılanmalıdır. Mesele, siyasal pratiğin geliştirici ve öğretici dinamiğinden bağımsız, salt bir "teori sorunu" görülerek aşılamaz. **Fikrî yenilenme, bizzat pratiğin içinde bulunan ve pratiğin ihtiyaçlarına çözüm arayan özneler tarafından gerçekleştirilecektir.** Başka türlü bir arayış, siyasal yaşama yabancı bir tarzıdır. 1907'nin başlarında, yükselen devrimci dalga ile beraber Lenin "*Yükselen devrim güneşinin parlak ışığında, daha kısa süre önce yaşadığımız 'teorik' anlaşmazlıklar ne kadar zavallı kaldı*" derken de pratiğin gücüne, fikrî gelişimdeki yerine işaret ediyordu.

Bilinir ki, siyasal pratiğin ihtiyaçlarına, pratiğin dışında konumlanmış "birikimli akademisyenler"den değil; bizzat pratiğin içinde yer alan öznelerden yanıt gelecektir. Krupskaya "*İnançım odur ki Lenin 1905 devrimini yaşamamış ve ikinci göçmenlik başından geçmemiş olsaydı, 'Devlet ve Devrim' kitabını yazamazdı.*" der. Bu, üretimin yaşamla (yani pratikle) dolaysız ilişkisine dair güzel bir örnektir.

Devrimci yükselişin ideolojik zemine olumlu yansımaları gibi, gerici-lik yılları, olumsuz olarak yansıdı. Özellikle Lenin'in yurtdışına tekrar çıkmak zorunda kaldığı ve Çarlığın devrimcilerden öç alırcasına, büyük bir saldırıya geçtiği 1908 yılı, aynı zamanda büyük bir ideolojik çözülmeye tanık olundu. Ve Marksizm'in üzerine bina edildiği materyalist dünya görüşünü hedef alan felsefi akımlar türedi. 1908-1911 yılları bu nedenle, ideolojik mücadele açısından çok önemli bir dönemdir. Tasfiyeciliğin kolay çimlendiği bir toprak olması sebebiyle gerici-lik yılları, "illegal parti organlarının" hedef alındığı bir dönem de oldu. Hatta illegal partinin, parti organlarının sık sık

açığa çıkmasına ve işçi hareketinin hareket kabiliyetini sınırlamaya sebep olduğu iddia edildi.

Karşı devrimin fiziki imha dahil her yolu denediği, ideolojik çözümlenin, değerlerde erozyonun yaygınlaştığı bir dönemde değerlerinde ısrar etmek, özel bir anlam taşır. Mücadelenin yükseldiği dönemde Lenin'in bu çabasının ürünü somut olarak alındı. Halbuki, yaşamın henüz somut pratiklerle Lenin'i doğrulamaya başlamadığı o gericilik yıllarında, Lenin'in mücadelesi ve itirazları -aralarında Lenin'in mücadele arkadaşları da bulunan- pek çok kişi tarafından; geçimsizlik, sertlik, kötü karakter, vb. ile açıklandı. Bu gelişmeler, günümüzle birebir örtüştürülemeyecek ise de devrimci değerlerin dün- den bugüne istikrarlı taşıyıcılarına yönelen haksız eleştiri ve yorumların nasıl karşılanması gerektiğine dair öğretici bir içerik taşımaktadır.

SOVYETLER BİRLİĞİ AŞILMIŞ BİR TARİHSEL DÖNEM OLARAK DEĞİL YENİ DENEYİMLERE İÇERİLMESİ GEREKEN BİR BİRİKİM OLARAK GÖRÜLMELİDİR

Emperyalist duvarda büyük bir gedik açan, devrimin ve sosyalizmin mümkün olduğunu gösteren Sovyet Birliği, birkaç ülkenin deneyim toplamında bile rastlanmayacak yoğunlukta ve büyüklükte zengin deneyimlere sahne olurken, uzun yıllar emperyalizmin pek çok projesine konu olan büyük bir tehdit olmuştur.

Sosyalizme dair öngörü ve vaatlerin toplumsal-maddi bir kanıtı olan, kültürel olandan siyasal olana ekonomiden savaşa kadar yaşamın her alanında emperyalizme üstünlüğünü kanıtlayan Sovyetler Birliği, yaşanan geriye dönüş sonrasında bile emperyalist propaganda merkezlerinin gündemini önemli oranda işgal etmeye devam etmiştir. İşin acı tarafı, çözülmeye uğramış haliyle bile emperyalistlerin korkulu rüyası olan bu olağanüstü deneyim; sosyalist olduğunu söyleyen pek çok kişi ve yapı tarafından gerekli ilgiyi görmemekte, önemi fark edilmemektedir. O zengin deneyimden öğrenmek ve çözümlenin nedenlerini yine aynı deneyimin laboratuvarında üretmeye çalışmak yerine, o tarihsel dönemin bütünüyle reddedildiğine

veya içinden cımbızlanan bir fiile indirildiğine tanık oluyoruz.

Devrimciler, kendi tarihlerinin veya sahip oldukları değerlerin, karşı-devrimci odaklarca karalanabileceğini, bilimin imkanlarının dahi gerçeklerin çarpıtılması için kullanılabileceğini en iyi bilen (veya biliyor olması gereken) çevrelerdir. Bu nedenle, çarpıtılmalardan en az etkilenen kesim olmalıdır. Örneğin, daha önce, Sovyetler'e ait olduğu ve Stalin döneminin cinayetlerini ortaya koyduğu söylenen hatta "*Sovyet döneminde infaz edilen muhaliflere ait daha çok sayıda toplu mezar bulunduğu*" iddiasıyla birlikte yansıtılan 40 bin kişilik toplu mezarın; 1812 yılında Napolyon Bonapart'ın Moskova'ya yaptığı saldırı sırasında ölen Fransız askerlerine ait olduğu antropologlarca kesinleştirilince, kara propagandacılar için bir şey değişirse de bugüne dek bu tür haberleri dikkate alan kişi ve yapılar için bir şey değişmelidir.

Devrimciler ve onlara saygı duyanlar, hiçbir olguyu düşmanlarının ölçüleri ile değerlendirmezler. Sosyalizmin inşasının mümkün olduğunun kanıtı olan Sovyetler Birliği, eğer düşmanları için korkulu bir rüya olmuşsa, devrimciler için bu, sevindirici bir nedendir.

Naziler'e tattırılan yenilginin ve dünyayı faşizm belasından kurtaran direnişin öznelere, gerçekleştirdikleri başarılar ve ortaya konan direnme örnekleri; sosyalizmin insana kazandırabileceği nitelikler açısından özeldir. Ve burjuva toplumlarda rastlanma ihtimali yoktur. Aslında Sovyetler Birliği, pek çok açıdan ilklerin ülkesi sayılır. Bir dünya savaşının içinde doğmak, İkinci Dünya Savaşı'nı yaşamak, iç savaş, Savaş Komünizmi, NEP, sanayileşme, kurumlaşma, eğitim, eşi görülmemiş demokratiklikte bir anayasa; bunlar, Sovyet devrimcilerinin başarı ile geçtikleri ilk sayılan sınavlardır.

Yenilenme olgusunu, Sovyet laboratuvarı açısından düşünelim; Sovyet devrimcileri, o gün için yetmiş yıllık tarihsel birikimi kendi topraklarına taşıyabildikleri oranda Marksist'ti ve bir o kadar yeniydi. Onlar için yenilik, tarihi durdurup Marksist eserleri yeniden incelemek değil; zaten var olan inceleme,

araştırma, öğrenme fiilini sürdürürken devrimin omuzlarına yüklediği görevleri yerine getirmektir. Bugün için de Marks ve Engels'den olduğu kadar; Çin Devrimi'nden ve dolayısıyla Mao'nun katkılarında, Sovyetler Birliği'nden ve dolayısıyla Lenin ve Stalin'den; Küba'dan, Vietnam'dan, Fidel'den, Che'den, Ho Chi Minh'den öğrenmeyi sürdürenler; onların ortaya koyduğu pratiği "aşılmış tarihsel bir dönem" olarak görmeyenler, yenilikçi sayılırlar. Bir şeyi aşmak, onu kavramak ve daha da yukarıya çıkmak anlamına gelir. **Reddederek, geri düşerek aşma olmaz. Bu şekilde yenilenme de olmaz.**

'90 sonrasında başlayan, **köklerini reddederek kuruma süreci**, kendine has bir duruş ve jargon da yarattı. Örneğin, Lenin'in Nisan Tezleri'ni bugün için artık okumanın bir yararı olmayacağını, çünkü aşılması ve bugün tekrar etmeyecek bir an'a ait olduğunu iddia etmek gibi "yeni" fikirlerle karşılaşmaya başladık. Gerçekte ise, günü kavrayabilmek açısından devrim deneyimlerinin çok önemli olduğu, zaten bir Marksistin bunları bir şablon olarak güne aktarmayacağı; çarpılmak için öznel nedenleri olmayan tüm devrimciler tarafından bilinir/bilinmelidir.

Yenilenme, kapsama alanı geniş, derin bir kavrayış ve yoğun bir üretkenlik gerektirir; tembellikle ise, hiç mi hiç bağdaşmaz. **Devrimcilere, olayların arkasından sürüklenmek yakışmayacağı gibi, ayaklarına cehalet ipleri dolayarak önden yürümek de yakışmaz.** Lenin, "*Gerçeklerin gözünün içine bakmaktan korkmama-* *lım*" der. Ama, o gerçeklerin gözle- rimizi kamaştırıp şaşkınlıktırılmaması için, bilinçli bir duruşla karşılanması gerekiyor.

Marksizm bize, içinde bulunduğumuz tarihsel kesitte etken ve yaratıcı olmayı öğütler. Öğrendiğini güne uyarlayabilen ve kendi öznel durumunu değil, objektif koşulları dikkate alarak hareket eden Marksist, iyi bir Marksist'tir. 1905 Ekim'inde Rusya'ya dönmeye karar veren Lenin, ayaklanmanın zamanına ilişkin bir soruyu şöyle yanıtlıyordu: "*Bana kalsa, devrimi ilkbahara*

kadar... ertelerdim... ama, nasıl olsa bize sorulmayacak."

KARŞI DEVRİMİN YÖNLENDİRMELERİNİN PANZEHİRİ BİLGİYİ DOĞRU KAYNAKTAN VE YETERLİ MİKTARDA ALMAKTIR

Devrimcilerin üstünlüğü; olgulara, Marksist felsefenin kazandırdığı, isabet oranını yükselten bir perspektifle bakabilmektir. Marksist öğretisi, doğru kaynaklardan edinildiğinde ve yeterli oranda kavrandığında yaşamın bütünü için bir rehber işlevi görür. Ne var ki, bir sosyal bilim olan Marksizm'i, kavramak ve olgulara Marksist'çe bakabilmek; fen bilimlerdeki öğrenme süreçlerinden daha karmaşık bir çabalar bütünüdür. Böylesine zorlu bir süreci hafife alıp, kulaktan dolma bilgilerle yetinildiğinde, sistemin ideolojik silahlarına hedef olma olasılığı artar.

Bir olaya; medyanın görsel olanından basına kadar çeşitli biçimlerde yer verildiği ve farklı yorumlar yapıldığı halde, hepsinin dışına çıkabilmek ve bağımsız yorum geliştirebilmek, yukarıda sözünü ettiğimiz olgunluğu/gelişmişliği gerektirir. Örneğin bugün solda, Radikal Gazetesi sınırlarında seyreden yorumlara/değerlendirmelere rastlamak (Radikal'den etkilenmenin olduğunu açıkça izleyebilmek) kaygılarımızı büyütüyor.

Tabii sorunun kaynağı, her zaman bilgilenme eksikliği olmayabiliyor. Kötü bir deneyim sonrasında veya ağır bir bedel ödenmesi üzerine yaşanan geri çekilmeler, sağlıklı bir zeminde gerçekleşmemişse; karşısına dönüşme veya bir çeşit "sol magazin"e ilgi duyma ihtimali gündeme gelebiliyor. Böyle durumlarda, devrimci değerlere dair, karşı devrim tarafından üretilmiş olan iddialara, inceleme ihtiyacı duymadan itibar etmek gibi yakışıksız duruşlarla barışık olunmaya başlandığı görülür. Aydınlik dergisinin aklıevvel iddialarına itibar etmek, bir örnek olarak verilebilir.

Lenin'in Stalin'den "kaba Gürcü" diye söz ettiğini bilmek, bunu önemli bir bilgiymiş gibi aktarmak da ya devrimcilik cahili olanlarda, ya da yukarıda sözünü ettiğimiz şahsiyetlerde

rastlanan bir durumdur. Örneğin 1913'te Krakov'da Merkez Komitesi üyelerinin katıldığı konferans sonrasında, Lenin'in Gorki'ye yazdığı mektupta Stalin'den nasıl söz ettiği, aynı çevrelerin ilgisini nedense çekmez.

Lenin, Stalin'i Tammerfors Konferansı'ndan, Stockholm ve Londra parti kongrelerinden tanıyordu. Bu kez Stalin'le Ulusal Sorun üzerine sohbet eden Lenin, bu konu ile kapsamlı biçimde ilgilenen ve soruna vakıf olan bir yoldaşla konuşmanın memnuniyetini Gorki'ye yazdığı mektuba yansıtır: "*Burada mükemmel bir Gürcü işe koyuldu ve 'Prosveşçeniye' için büyük bir makale yazıyor, bu amaçla Avusturya'dan ve başka yerlerden bütün materyalleri topladı.*"

Aslında Stalin'in kim olduğu da, Lenin'in ona ne kadar değer verdiği de, devrimci zemine yönelen ideolojik saldırıların nasıl etkisizleştirilmesi gerektiği de devrimciler için yabancı olmaması gereken olgulardır; yeter ki çözüm, Marksizm dışı alanlarda aranmasın.

ÜLKEMİZ SOL TOPRAĞINDA LİBERALİZMİN BU DENLİ GÜRBÜZ SONUÇLAR VERMESİNİN SEBEPLERİNDEN BİRİ EMPERYALİZMİN BEYİNLERE YÖNELİK İŞGAL HAREKATIDIR

Yeni dünya düzeni olarak adlandırılan dönemle birlikte, zaten gizlenmiş (içsel bir olgu haline gelmiş) olan emperyalist işgal, toplumsal ve bireysel hayatın içine nüfuz ederek adeta **beyinleri işgal etmiş** ve bu nedenle kimileri için bir sorun olmaktan çıkmıştı. Bunun, genelde toplum üzerinde olduğu kadar, sol üzerinde de etkisi gözlemlendi. Antiemperyalizm, eskimiş ve temeli kalmayan bir olgu olarak karşılanır olmuş; bağımsızlık söylemi, yenileşmeyi anlayamamakla özdeş tutulmuştu.

Bir dönemin devrimci dalgasını kırılmaya ve durulmaya uğratan pek çok olgudan (hatta içsel nedenlerden) söz edilebilir. Ne var ki, 12 Eylül'ün yıkıcı vurularının ve taşınan içsel zaafaların dışında, yenilgiyi kalıcılaştırıcı dışsal ellerin varlığı da göz ardı edilemez.

Artık, yer ve isimlerle belirtilir ve rahatlıkla ifade edilir hale gelen bir

olgudur; ABD, Soğuk Savaş diye bilinen dönemde CIA aracılığıyla kimi yazar ve entellektüeli satın almış; komünizmi yenmenin en akıllıca yolunun ılımlı solculara, **tarafsızlaşmış eski solculara** destek vermekten geçtiğini varsayarak, onları çeşitli biçimlerde besleme yolunu seçmiştir. Bunun sadece Soğuk Savaş döneminde olmadığı ve salt parasal destekle sağlanmadığı; teşvik, önünü açma, kültürel ve ideolojik yönlendirme gibi pek çok aracın bugün de kullanıldığı ve "tarafsızlaşmış", değerlerini yitirmiş veya yenilgiyi içselleştirmiş eski solcuların sistem nezdinde çeşitli biçimlerde kıymete bindiği bilinmektedir.

Vaktinde filozof Isaiah Berlin ve Bertrand Russel'in de aralarında bulunduğu pek çok aydının CIA'dan maaş aldığı iddia edilenler arasında adlarının geçiyor olması; onları böyle bir duyumla yetinip mahkum etmeye veya etrafımızda bir paranoya hali ile bakmaya sebep olmamalı; ama, hangi kurum ve sıfatta olursa olsun, kişinin önemi, söylediklerinden çok yaptıkları ile ölçülmeli ve yol gösterici fikri argümanlar için öncelikle kendi mantıksal süzgecimizin sonuçlarına itibar edilmelidir.

Meraklıları için hatırlatmak istiyoruz. Bertrand Russel, Vietnam Savaş Suçluları Mahkemesi'nin başkanı ve savaş karşıtı bir aydındır. Ve hatta Chomsky'nin gözüyle "Batı'nın son aydını"dır.

Bugün, ülkemiz sol toprağında liberalizmin bu denli gürbüz sonuçlar vermesini; değişimle, yenilenmeyle, aşılması tarihsel dönemle açıklamaya çalışmak, en azından kendini kandırmaktır.

Daha önemlisi, dünya ölçeğinde devrimci değer ve örgütlenmelerin tasfiyesine yönelik kapsamlı projelerin ülkemiz topraklarında da karşılık bulunduğu, bunun uygulayıcılarının objektif konumda olanlarının yanında subjektif olarak bu rolü üstlenenlerin de bulunduğu artık bilinmektedir. Mücadelenin karşısına çıkan veya çıkartılan bu tür ayak bağlarının çözülmesi kadar, teşhiri de devrimcilerin önünde bir görev olarak durmaktadır. Eğer bu tanımlamayı abartılı bulan dostlarımız olursa; onlara, gönüllü tasfiyecilerin sayısındaki ve etkileyicilik gücündeki artışı inceleme konusu yapmalarını tavsiye ederiz.

YARATICILIĞA İMKAN TANIYAN ESNEKLİK İLE ÖRGÜTSEL DİSİPLİNİN GEREKLERİ KARŞI KARŞIYA GETİRİLMEMELİDİR

Bizim işimizde yasalaşmış tek bir yöntem yoktur. Buluş yeteneğine sahip olmak ve her durumda en uygun davranış biçimini seçmek gerekir." (Manuel Tiago, Yarın Bizimidir Yoldaşlar, s:147) Yaratıcılığa vurgu yapılmış olması ve ihtiyat önerilerinin bir reçete gibi algılanmaması açısından böyle bir yaklaşım, önemli ve anlamlıdır. Devrimcilerin bir **tüzük** dahilinde hareket ettiği ve yaşamın hemen her kesitine dair davranış normlarına sahip oldukları da bilinmektedir. Burada asıl mesele, neyi ne için yapacağını bilen bir yaratıcılıkla sorunların üzerine gidebilmektir. Devrimciler, her an risk altında iş yaptıkları için, zarara uğrama olasılığı, mütemadiyen vardır. Bundan hareketle, alınacak riskin boyutunun sürekli olarak yüksek tutulması gerektiği sonucu çıkarılmamalıdır. Aksine, hareketin kendisini riske sokmamak için öncelikle risk oranı mümkün olan asgari ölçülere düşürülmeli ve o oran göze alınmalıdır.

İllegal yaşam içinde biriken ve devrimcilerin gizlilik repertuarını zenginleştiren pek çok yöntem vardır. Bunları öğrenmenin çeşitli nedenlerle yararı olur. Yöntemden yöntem çıkarmak ve pratik zeka gelişimi açısından da yararı olan bu tür birikimler, her koşula uygun şablonlar olarak algılanmadığı sürece mutlaka yararı olur. Gerçi devrimciler, hiç deneyimli olmadıkları konularda bile karşılaştıkları güçlükleri aşma becerisi göstermeli ise de, böyle bir birikimin, söz konusu beceriyi geliştirici etkisi yadsınamaz. Çalışma yapmak için görevlendirilen birine örneğin *"Tren ve otobüs tarifelerini, gecelenecek en uygun yerleri, izlenecek yolları, paketleri hazırlama ve yerine götürme yöntemlerini, buluşmalara giderken alınması gereken önlemleri, ulusal muhafız devriyelerinin en iyi nasıl atlatılabileceğini ve yayımların uygun bir biçimde dağıtımını sağlayan bir sürü kurnazlığı"*(age., s:146) anlatmak ve bunları kendi yaratıcılığı ile geliştirip zenginleştirmesine imkan tanımak gerekiyor. Bu yaklaşım

çerçevesinde bir duruş belirlerken, kişisel yaratıcılığa imkan tanıyan esneklik ile örgütsel disiplinin gerekleri karşı karşıya getirilmemelidir. Hareket tarafından karar haline getirilmiş bir konu, uygulama aşamasında her kişinin kendine ait yorumundan geçirilir ve uygulanmama keyfiyeti doğarsa, zarar ölçüsü kestirilemeyen ve merkezi iradeyi sakatlayan bir adım atılmış olur. Örgütsel güven ve işleyişte uyum, bir harekette, aşındırılmaması gereken en önemli niteliklerdendir.

"Eğer başka türlü düşünmüyorsan söyle. Eğer eleştirilecek bir şey varsa eleştir. Eğer direktifin değiştirilmesi gerektiğini düşünmüyorsan söyle ya da yaz. Ama bu direktif değiştirilmedikçe onu yerine getirmek zorundasın." (age., s:151)

Bir örgütte iletim kanalları, canlı bir organizmadaki damarlar gibidir; damarlardaki kolesterol bünyenin sağlığını nasıl bozuyorsa, örgütsel iletimdeki her türlü aksama veya ağırlaşma da örgütün bünyesinde bir sağlık-sızlık sebebidir. Merkezi organlarca alınan kararların, ilgili tüm birimlere vaktinde ulaşması ve eksiksiz olarak uygulanması; o harekete, politik üretkenlikte başarı ve kazanımlarda devamlılık şansı verir. Soruna bu açıdan bakıldığında, örgütte keyfiyetin/disiplinsizliğin -çapı ne olursa olsun- masum karşılanmaması gerektiği görülür.

Alınmış kararların uygulanması, kendini işleyiş normlarından muaf saymak; karar alıcılar arasında yer alınıyor dahi olsa, örgüt olmanın ve disiplin gerekliliğinin kıstaslarına uymayan, "sakatlayıcı" bir tutumdur. *"Partide efendiler ve niteliksiz işçiler yoktur. Merkez Komitesi üyesi olsun, birincil örgüt üyesi olsun, partinin ve partililerin güvenliğini savunmak*

istisnasız herkesin aynı ölçüde görevlidir. Herkesin parti disiplinine aynı ölçüde uyması gerekir."(age., s:207)

Ne zaman nerede olunacağı ve ne yapılması gerektiği devrimin çıkarlarına göre belirlenir. Devrimin çıkarları nereye çağırıyorsa, gidilmesi gereken yer orasıdır. Devrimin çıkarlarının ne olduğu ise, hareketin gücü ve olanakları ölçüsünde büyüyen irade tarafından, koşullar gözetilerek tanımlanır. Bütünü gözetilen bir seçicilik dahilinde oluşturulan öncelikler, birime ait öncelikleri geride bıraktığında veya birimin sınırlı görüş kapasitesi dışında kalan zorunluluklar öne çıkarıldığında, yapılması gereken şey, genelin çıkarlarının işaret ettiği yönde yürümektir. Küçük de olsa, ihmal edilen görevler veya çığnemen disiplin kuralları, yeni ihlallerin yolunu açar. Kişi, kendisine "günah işleme", "hata yapma" serbestisi tanıdıkça bu tür fiillerin sebep olduğu yük hafifler.

Gerçekte tereddütsüz bir kararlılıkla savunulması gereken değerler ve yerine getirilmesi gereken görevler arasında boşluk aranmaya başlandı mı, nerede duracağı kestirilemeyen bir aşınma süreci başlar. Böyle bir aşınma/zayıflık hali yaşanırken, daha büyük zorluklara katlanmayı gerektirecek koşulların dayatması, çok daha ciddi zararlara/yanlışlara kapıyı aralar. Örneğin işkencehanelerde dünyanın hemen her yerinde sorgucular yaklaşık olarak aynı yöntemleri kullandığı ve bunlar genellikle bilindiği halde, insanın direnme duvarını aşabilmeleri, genellikle yakaladıkları boşlukları/tereddütleri değerlendirerek olur. Gerçekte her sorgucu, ne kadar kararlı görünürse görünsün, direngenliği aşamadığı zaman bunu kabullenmek zorundadır. Ve özünde insiyatfin sorgulananda olması için çokça sebep vardır. Bu nedenle, sorgulardan direnerek çıkarlara değil, polise bilgi verenlere şaşmak gerekir. Artık, kesin olarak bilinmektedir, bir devrimcinin irade gücünün baş edemeyeceği hiçbir işkence türü veya işkenceci yoktur. Yeter ki Antonio gibi düşünülün:

"Birisinin nasıl susabildiğini değil, nasıl konuşabildiğini anlamak zor' diye düşünüyordu Antonio.

Gerçekten de, işkenceler ve sorgular sırasında dayanamayacağı bir kez olsun aklına gelmemişti. Bunu varsaymak bile elinden gelmiyordu. Sorgu yargıcının sözleri ona gülünecek bir şey gibi geliyordu: Nerede oturduğunu söylemek, ha? Sevdiğim kadının oturduğu evi size göstermek, ha? Arkadaşlarımın gelip gittiği ve belgelerin saklandığı evi, öyle mi? Bunu size, acımasız düşmanlara söylemek, öyle mi? Hayır, o böyle bir olasılığı hiçbir zaman gözlerinin önüne bile getirmiyor, bunu hiç hiç düşünmüyordu. Zamanında bu sorunu arkadaşlarıyla bir çok kez konuşmuştu. Güçlü ve zayıf insanlar olduğunu, insanın uğrayabileceğinden daha katlanılmaz işkenceler olduğunu, bunlara herkesin dayanamayacağını birçok kez işitmişti. Antonio: 'Hayır, işkencenin ağırlığı değil istencin gücü önemli olan' diye düşünüyordu." (age., s:309, abç.)

Devrimcilikle, devrimciliği sürdürmenin mutlak gereği olan hareketle ve hareketin dokusuna içirilmiş olan değerlerle yaşanan fikrî ve fizikî bütünleşme; insanda, kullanılabilir enerjiyi artırır, feda bilincini besler ve sahiplenme duygusunu geliştirir. Bu nitelikler, devrimcilik öncesi şekillenmiş olan karakterle doku uyumsuzluğuna düşmediği takdirde, her alanda ve her durumda hareketin güvencesi olma potansiyeline sahip, **dava insanları** ortaya çıkacaktır. Böyle bir olgunluk ve kalitenin yakalanabildiği ilişki(ler)de; harekete küsmek, hareketin sorunlarını kendi dışında görmek, harekete zorluk çıkarmak, hareketi sorunlarla baş başa bırakıp geri çekilmek söz konusu bile olmaz. Binlerce kişiyi kucaklamanın ağır yükü altında bulunan hareketin irili-ufaklı her soruna ulaşmasını temenni etmek ne denli anlaşılır olsa da, hareketin doğrudan müdahalesini ihtiyaç haline getirmeyecek biçimde, birimsel ve kişisel katılımı/özveriyi arttırmak da o denli anlaşılır ve gereklidir. Çeşitli birimlere, çeşitli nedenlerle düşürülebilecek uyumsuzluk tohumlarının çimlenmesini ve gelişip kökleşmesini önlemek, öncelikle o birimlerdeki örgütlü insanların görevidir. Kimi durumlarda çeşitli

nedenlerle ve çeşitli biçimlerde, yanınızda ne yapılması gerektiğini gösteren yoldaşların olmadığı durumlar yaşayabilirsiniz. Böyle durumlarda "Yönetim, ne yapmak zorunda olduğunu bilmektir." Hareket, her zaman ve her yerde kendini **tanımlı kadrolarla** ifade etme şansı bulmayabilir. Buna rağmen, eğer hareketin oluşturduğu ve onu ifade eden **normlar** hayata geçiyorsa, hareket orada varlık gösteriyor demektir.

Devrimci mücadele gerçekte çok cepheli bir çeşit savaştır. Aynı anda bir kaç cephede birden dövüşmek ve bunun gerektirdiği uyum ve kabiliyeti sağlamak, devrimcilere has bir niteliktir. Cephe sayısının veya yükün çoğalmasını bir devrimci, daha fazla mücadele ihtiyacı olarak algılar.

YÖNETİM NE YAPMAK ZORUNDA OLDUĞUNU BİLMEKTİR

Kavga sürecinde ihtiyaç duyulan yol göstericilik sıfatı ve hareketin önderlik mekanizması, yapılması gereken şeyin ve yürünmesi gereken yönün her an bir işaret parmağıyla gösterilmesi olarak algılanmamalıdır. Kavganın bugün içinde bulunduğumuz evresi, belki bir dünya savaşı anındaki kapışmayla örtüşmeyen yanlar taşıyacaktır. Ancak bu, çıkarılması gereken sonuçları ve öğreticilik özelliğini zayıflatmaz.

Moskova Önlerinde adlı eserden tanıdığımız General Panfilov, bölük komutanlarını toplamış ve onlarla savaşın çok kritik bir anını harita üzerinde tartışmaktadır. Karargahla, tüm hatların kopması durumunda yönetimi nasıl sağlayacaklarını sorar:

"E, arkadaşlar, hiçbir bağlantınız yoksa bölükleri nasıl yöneteceksiniz? Biraz oyalandı. 'Her şeye karşın yönetim olacak. Ve ne ile biliyor musunuz? Görevi açık ve tam anlamakla. Görevi anlıyor musunuz?'

(...)

'Evet sanırım burada bu söz yerinde olacak... ne yapmak zorunda olduğunu bilersen yönetim de olacaktır. Eğer görevin ne olduğunu bilerseniz ayrı gruplar halinde de çarpışabilirsiniz. Telefon olmasın, bağlantı olmasın, savaş yine de yönetilecektir...' (Moskova Önlerinde, Aleksandr Aleksandroviç Bek, s:242, abç.)

Bugün bizlerin benimsediği "hareket biziz, biz hareketiz" sözü, yukarıdaki gerçeklik ile benzer koordinatlarda buluşur. Pek çok organdan ve ülkenin dört bir yanına yayılmış binlerce insandan oluşan bir harekette yönetim, bir yanıla da "ne yapmak zorunda olduğunu" bilmektir.

Ne yapmak zorunda olduğunu bilmek, davaya bağlılık, hareketin bütününe ve tek tek yoldaşlara güven; işte kavgada başarının sırrı. Ölüm dahil her şey göze alınır; üstelik, ağırlığını sırtında bir yük gibi hissetmeden. "Ağır şeylerden konuşuyoruz. Ama ruhumuz hafif. Neden?" diye sorar Panfilov ve yanıtını kendisi verir.

"Çünkü size inanıyorum arkadaşlar. Herbirinize ayrı ayrı inanıyorum. Siz de bana inanıyorsunuz. Bakın bir şey var. Ölmek o kadar güç değil... Ama yaşamak gerekli." (age., s:243)

Bir devrimci hareketteki işleyişin çoğu kez askeri bir organizasyonun uymak zorunda olduğu tüzükle paralellikler kurularak tanımlandığı bilinmektedir. Neyin, ne zaman ve nasıl yapılacağı belirlenmesi sonrasında ona uyup uymama keyfiyetinin tümüyle ortadan kalkması gerektiği ve bunun uygulanması sürecinde dışavuran sertlik/bağışlamazlık gerçeği, genellikle meseleyi bir bütün halinde kavramayanlarca tartışma konusu edilir ve gerçekte bu duruma hiç de uygunluk arzetmeyen öğeler (insanların iradesinin çiğnendiği, savaş gerçeğinin abartıldığı, korku ve disiplinsizlik karşısında hoşgörünün elden bırakılmaması gerektiği, araçların amaç haline getirildiği, vb., vb...) tartışma gündemine sokulur. Disiplin olgusu; ortak bir öge, genel çıkarların gerektirdiği bir hareket tarzı, bir zorunluluk olduğu kadar bir **uyum** ve **güzellik** olarak algılanmadığı sürece; ilişkilere dayatılan dışsal bir olgu olarak görülür.

Bir örgüt, eğer sınıf savaşımının her biçimi için teşkilatlanmış ve savaşıma koyulmuşsa, o artık ateş hattındadır. Üyeleri arasında bir uyum, bir anlaşma ve hatta bir "yemin" vardır. Gönüllülük, disiplin çiğnendiğinde, gerekli cezayı kabul etme gönüllülüğü anlamına da gelir. Belki, "devrimciler arasında cezaya ne gerek var?" denecektir. Bu, savaş dışı soyut bir mekanda "doğru" bir cümledir.

Bunun dışında ancak, mücadele dışı alanlarda, öznel amaçlarla kümelenmiş ve Leninist örgütlenime normlarının hiçbirine uymayan yapılarda bu türden sorunlara rastlanır. Sapla saman karışmadığı sürece, disiplin olgusuyla, sanıldığı denli karşı karşıya gelmeyi gerektirecek bir durum oluşmaz. "Kimseyi saflarımızda yürütmeye zorlamıyoruz, ama biri bunu kendi iradesiyle yapıyorsa, bu, ilkelerimizi kabul ettiği anlamına gelir." (Rosa Luxemburg) ifadesinde de görüldüğü gibi, kimsenin "ben size katılıyorum ama disipline uymam" deme hakkı yok. Nöbet tutmakta olan bir insan, nöbet yerini terkettiğinde veya uyduğunda, yoldaşlarını "ölüme atmış" duruma düşeceğini bilir. Buna rağmen yapıyorsa, tanıdığı ve onay verdiği bir cezaya davetiye çıkarıyor demektir.

Bizler elbette ki her fiili hem kendi tekilliği içinde, hem de onu yaratan koşullar bağlamında ele alırız/alacağız; ancak, buradaki amacımız, konunun doğru anlaşılması ve "dışardan gazel okumak" biçimindeki "hafife alıcı" tavırlara/kavrayışsızlıklara prim vermemektir.

Aslında günlük yaşantımızın hemen her kesitinde ve hatta doğanın bütününde uyulan bir disiplin(kurallar bütünü) vardır. Arkadaşlık ölçütümüz, aile ölçütümüz, iyilik-kötülük ölçütlerimiz vardır. Bunlar içerisinde, "küsme"ten kavga etmeye kadar çeşitli tepkiler ve "ceza" yöntemleri de "kendi doğallığında" gündeme gelir.

Ekin sırasında, çapadan tohumlamaya, sulamadan mevsim zorunluluklarına kadar uymak mecburiyetinde olduğumuz pek çok koşul vardır. Bunlar da bir çeşit disiplindir. Eğer verim almak istiyorsak, böyle bir uygulama şarttır. Kuruyan bir dalı budamak veya kangrenleşen bir parmağı kesmek de bir zorunluluktur. Belki o dalın ve parmağın kesilir hale gelmesi öncesinde de yapılabilecek ek şeyler vardı ve belki farklı gelişmiş bir süreç, bu sonucu önleyebilirdi. Ama böyle bir olasılık, vakti geldiğinde o dalı/yaprağı kesmeye engel değildir. Kaldı ki bu tür olasılıklar, kavganın tüm dönemleri ve hatta bugüne dek binlerce kaybın verildiği her çatışma için de geçerlidir. Ancak, gerçekçi olmak gerekirse, bu türden ihtimal tartışmalarının kavgaya pek bir yararı olduğu söylenemez. Ve çoğu kez,

koşulları hesaba katmayan bir yaklaşımın idealizmi olarak gündeme gelir.

Eğer ekinden verim almak isteniyorsa, bahçeye korkuluk dikmeme keyfiyetine düşülmemelidir. Hem korkuluk dikmemek hem de kuşların tohumları yemesinden yakınmak, iyi bir çiftçinin davranış normları dışındadır.

Sonuçta disiplin, insanların gönüllü olarak buldukları ve tüm sonuçlarını paylaşmak üzere sahiplendikleri bir faaliyetin gereklerinden biri olarak kavrandığı sürece, onunla barışık olunacak ve uygulanması için çaba harcanacaktır.

"Disiplin, kollektifin yüzü, sesi, güzelliği, hareket kabiliyeti, inancıdır. Kollektif yapı içerisinde herşey son tahlilde, disiplin biçimini alır. Disiplin; öncelikle eğitimin bir aracı değil, bir sonucudur ve ancak bundan sonradır ki, bir araç haline alır." (Makarenko)

Bir örgütün en önemli niteliklerinden biri, çeşitli alanlardaki ve biçimlerdeki hareketi, uyumlu bir tarzda gerçekleştirebilme kabiliyetidir. Bu kabiliyetin devamlılığı her birimin, her organın ve hatta her kişinin; örgütün beyninden ve yüreğinden pompalanan kanı taşıma ve dolaşımın sakatlanmasına meydan vermeyen bir sorumluluk bilinci ile hareket etme istikrarına doğrudan bağlıdır. Bir örgüt için en tehlikeli gelişme, dolaşımdaki akışkanlığın ağırlaşması ve meydana gelebilecek olan damar tıkanıklıklarıdır. Bir örgütte iletim kanalları, canlı bir organizmadaki damarlar gibidir; damarlardaki kolesterol bünyenin sağlığını nasıl bozuyorsa, örgütsel iletimdeki her türlü aksama veya ağırlaşma da örgütün bünyesinde bir sağlıksızlık sebebidir. Merkezi organlarca alınan kararların, ilgili tüm birimlere vaktinde ulaşması ve eksiksiz olarak uygulanması; o harekete, politik üretkenlikte başarı ve kazanımlarda devamlılık şansı verir. Soruna bu açıdan bakıldığında, örgütte keyfiyetin/disiplinsizliğin (çapı ne olursa olsun) masum karşılanmaması gerektiği görülür. Öyle anlar olacaktır ki, ülke sathına yayılmış olan varlığına ve sorunlardaki çeşitliliğe rağmen hareket, ölçek küçültme ve dikkatleri bir noktaya toplama ihtiyacı duyacaktır. Bu

durumda birimlerin, önlerindeki farklı sorunlara rağmen, işaret edilen noktaya dikkatlerini yöneltme konusunda gösterecekleri uyum, bir örgütün ne denli örgüt olduğunun da ölçütüdür.

Bütünüyle bir güven, amaç ortaklığı ve kardeşleşme üzerinde yükselen devrimci örgütlenmelerde "komut"lara uyma konusundaki gereklilik, "komut"un büyüklüğüne veya küçüklüğüne göre değişmeyecek denli önemlidir. "Bulunmaz bir insan olan Rahimov'un özelliklerinden biri de onun uyku için alacağı buyruğa bile uymasıydı. Hiç kimsede böyle bir özellik görmemiştim. Ona 'iki saat uyu' dediğimiz zaman üç saat beklemeniz ya da uyandırmamız gerekmezdi. O tam bildirilen saatte gözlerini açacak ve kalkacaktı." (Moskova Önerinde, s:287)

Disipline uyma konusunun bir örgüt için varlık-yokluk meselesi olduğu bilindikten sonra, bilinmesi gereken bir diğer husus da, savaşta ustalık ve başarı için bunun tek başına yeterli olmayacağıdır. Bir çeşit sanat olan savaş; kabiliyet, duyarlılık ve yaratıcılık ister. İhtimalleri öngörebilmek, buna uygun olarak fikri ve teknik olarak teçhizatlanmak, savaş anının daha "bildik" biçimlerde seyretmesine imkan tanır. Ama buna rağmen, denilebilir ki savaşta, önceden kestirilmesi adeta olanaksız anlar vardır. Buna göre hazırlanmak, o anlara dair kehanette bulunmayı değil; her koşul altında değerlerini ezdirmeyen ve verimli olabilen bir performansı yakalamayı amaçlamalıdır. Savaş sırasında rehbersiz kalınabilir, hiçbir işaret almadan dövüşü sürdürmek gerekebilir. Bu noktada, hazırlık sürecindeki öğreticiliğin ve öğretmenin kendisinin her savaşçıda ne denli içselleşerek maddi bir güç haline geldiği çok önemlidir.

Binlerce kişiyi kucaklayanın ağır yükü altında bulunan hareketin irili-ufaklı her soruna ulaşmasını temenni etmek ne denli anlaşılır olsa da, hareketin doğrudan müdahalesini ihtiyaç haline getirmeyecek biçimde, birimsel ve kişisel katılımı/özveriği arttırmak da o denli anlaşılır ve gereklidir.

DEVLET VE DEMOKRASİ

Bayram Barlas

Engels demokrasiyi şöyle tanımlar; "Demokrasi azınlığın çoğunluğa tabi olmasıyla özdeş değildir. Demokrasi azınlığın çoğunluğa tabi olmasını kabul eden bir devlettir; yani bir sınıfın diğerine karşı; nüfusun bir bölümünün diğerine karşı sistematik zor uygulaması için bir örgüttür." (Demokrasinin Aşınması Üzerine)

İlkel komünal toplumun son evresinde mülkiyet kavramı ortaya çıkmıştır. Aşiret içinde bazen en yaşlı ve tecrübelisine, bazen de en güçlüsüne bazı imtiyazlar sağlanarak grup içi sorunlar, avlanma ve barınma konusunda da çıkacak sorunlar çözülebiliyordu; artık ürünün ortaya çıkmasıyla birlikte gruba önderlik eden kişilerin de kendilerine ait mülkiyetleri oluşmaya başlıyordu. Böylece mülkiyetin ilk biçimi olan aşiret mülkiyeti ortaya çıkıyordu.

Avlanma alanlarının verimsizleşmesi, nüfusun çoğalması gibi nedenlerle aşiretler başka av sahalarına geçiyor, orada daha önceden bulunan aşireti savaş yoluyla ya kendilerine dahil ediyor ya da elde edilen köleleri öldürüyordu. Zamanla mülkiyetini büyütmeyle başlayan aşiretin önde gelenleri kölelerden yararlanma yoluna gittiler. Örneğin büyük bir sürüye sahip aşiret önde geleni, köleler yoluyla bu sürüleri kolayca idare edebiliyordu. Böylece " Fetih yoluyla ya da bir çok aşiretin sözleşme yoluyla bir tek kent halinde birleşmesinden ileri gelen ve köleliğin varlığını sürdürdüğü antik komünal mülkiyet ve devlet mülkiyeti ikinci mülkiyet biçimini ortaya çıkarıyordu." (F.Engels, Alman İdeolojisi)

Atina antik kent devletlerinin öncülerindedir. Halk, sınıflara ayrılmış; en üstte yönetici aşiretler, daha altta zanaatkar ve köylüler, daha altta özgür yabancılar ve en altta da köleler vardı. Demokrasi, en üstteki varlıklı sınıflar arasında (yatay) vardı. Bu sınıf kendi arasında son derece demokratik iken, diğer sınıflar için aynı derecede acımasızdı. Örneğin Atina'da tefecilik yaygındı; halkın alt tabakalarının topraklarını, verdikleri borç karşılığı ipotek ediyor ödeyemeyince de ellerinden alıyorlardı. Yabancı uyrukluların Atina'da hiçbir hakkı yoktu, köle ile yoksul halk arasında bir yerde idi.

Kölelerden bahsetmeye gerek bile yok, çünkü onların hiçbir hakkı yoktu. Köleler, savaşlarda elde edilen tutsaklar ve borçlarını ödeyemeyen yoksul halktan (eş ve çocuklarıyla birlikte) oluşuyordu. En ağır işlerde, en zor koşullarda ölesiye çalıştırılıyorlardı.

Atina kent devletinin son dönemlerine doğru İtalya'ya yoğun göçler yaşandı. Oradaki aşiretlerle birleşerek tarihin gördüğü en büyük ve en vahşi köleci imparatorluk olan, Roma İmparatorluğu'nu kurdular. Soylular kendi aralarından seçtikleri temsilcileri Senato'ya gönderiyorlar, bu temsilciler de iktidardaki (Tüccar, Tefeci, Plantasyon Sahipleri, Askerler) grupların kendi aralarında son derece demokratik ittifakını sağlıyordu. Aralarındaki sorunlar burada çözüme bağlanıyor, diğer sınıflara karşı ortak çıkarlarını temsil ediyordu. Senato, o dönemin en demokratik yönetim biçimini ortaya çıkarıyordu, tabii ki yönetici sınıflar için. Soyluların hemen altında ruhban sınıfı yerini alıyordu, onlar da soyluların artıklarıyla besleniyordu. Daha altta zanaatkarlar ve köylüler vardı, köylüler toprağa bağlıydı, toprakla birlikte alınıp satılabilirdi. En altta da tabii ki köleler. Köleler soylulara ait olan plantasyonlarda (büyük topraklar) onbinler, yüzbinler halinde en zor koşullarda çalıştırılıyorlardı. Kölecilik o kadar azmıştı ki kölelerin hiçbir değeri yoktu artık; başkaldıranlar, itaat etmeyenler ya da zevk için köleler, soyluların Arena dedikleri insanlık dışı koşullarda, bir yanı sıra da ibret olsun diye (günümüzde ibret olsun diye sistem yargılı-yargısız infazlar, kayıplar, işkenceler vb. yollara başvuruyor) vahşi hayvanların önüne atılıp ölümü izlettiriliyordu.

Engels; " ... Kölelik olmasaydı, Yunan devleti, sanatı ve bilimi olamazdı, kölelik olmasaydı, Roma imp. olamazdı....Roma imp. olmasaydı modern Avrupa da olmazdı" diyor. (Tarihte Zorun Rolü)

Köleci İmparatorlukların yıkılmasıyla küçük devletler kurulmuş ve feodalizm dönemine geçilmiştir. " üçüncü mülkiyet biçimi, feodal ya da zümre mülkiyetidir." (F.Engels, Alman İdeolojisi) Feodal mülkiyette serf (köylü) ile servaj (derebeyi, soylu) ilişkisi egemendir. Köylüler

topraklarının sahibidir fakat topraklarını başkalarına satamaz ya da terk edemezlerdi. Ayrıca Servaj'a topraktan elde ettikleri gelir karşılığı vergi (angarya, aynipara biçiminde) ödemek zorundaydı. Ruhban (din adamları) sınıfı halkın topraklarına iyice çöreklenmişti. Toprakların büyük çoğunluğu soyluların elindeydi, geri kalan toprakların da yine büyük bölümü kiliselere ait ve çok küçük bir kesim köylülere aitti. Osmanlıda ise kulluk ilişkisi hakimdi. Padişah her şeyin sahibi, halk ise onun kulları idi. Kulluk sırasına göre vezirler ve devlet "bürokratları" tımar sistemiyle, din adamları vakıf arazileri ile, feodal ağalar yurtluklar (üzerindeki köylülere birlikte devredilme) ile ödüllendirilirken; köylüler, mudarebe, ipotek, öşür vs. yoluyla açlığa itilirken zanaatkarlar da benzer yöntemlerle sindiriliyordu. Osmanlı tarihinde yüze yakın halk ayaklanması olmuş hepsi de katliamla bastırılmıştır.

XV. yüzyılın sonlarında deniz ticaretinin gelişmesiyle tüccar ve tefeci sermaye iyice güçlenmiş, Rönesans ve Reformun etkisiyle burjuvazi mezar kazıcısı proletaryayla birlikte tarihteki yerini almıştır. Gücünü iyice yoğunlaştıran burjuvazi; " İlk karşı çıkışını Almanya'da Luther'in kiliseye karşı savaşıyla gerçekleştirmiş, birinci ayaklanma küçük soyluluğun ayaklanması (1523), ikincisi büyük köylü savaşı (1525) dir. Bu savaşlarla ilk burjuva devrimi gerçekleşti. İkincisi İngiliz devrimi; 1648'de başarıya ulaştı. Kilise toprakları büyük toprak sahiplerine dağıtıldı. Üçüncüsü Fransız devrimi (1789) dir. Devrim feodalizmin kalıntılarını sildi süpürdü. Medeni hukuk eski Roma hukukunu, çağdaş kapitalist koşullara ustalıkla uyguladı." (F. Engels, Alman İdeolojisi)

Kapitalizm doğuşuyla birlikte tarihteki en vahşi sömürüyü gerçekleştirmiş, topraklarından atılan köylülerin manifaktürlere gelmesiyle son derece sağlıklı koşullarda 16,17,18 ve daha da fazla çalışma saatleriyle işçileri insanlıklarından çıkarmış, ortalama yaşam sınırını 30-35'e kadar düşürmüştür.

Sömürgeleştirdikleri ülkelerin yer-altı kaynaklarını, ormanlarını, hayvanlarını kar uğruna kapitalist anayurtlara kaçırmışlar hatta insanların köleleştirerek

insanlık dışı koşullarda ölünceye kadar çalıştırmışlardır. Bu sömürü ve talan, büyük servet birikimlerine yol açmış, bu yolla kendi ülkelerindeki küçük ve orta burjuvazinin büyük bir kesimi tasfiye edilerek onların da mallarına el koymuşlardır.

Fabrika sistemine geçişle birlikte içteki pazar sorununu çözen burjuvazi dış pazara, sömürgelere meta ihracını hızlandırıp, ithalatı sınırlandırmış böylece pek çok ülkenin ekonomisinin çöküşünü hazırlamıştır. "İngiliz Doğu Hindistan Şirketi, Hintlilerden hediye olarak 6 milyon sterlin almışlardır. 1869-70 arasında İngilizler bütün pirinçleri satın aldılar ve çok yüksek fiyatların altında satmaya yanaşmayarak yapay bir kıtlık yaratmayı başardılar (1866 yılında yalnız Orisse eyaletinde 1.000.000' dan fazla Hintli açlıktan öldü)." (K.Marks, Kapital-I)

"New England'lı Puritenler, 1703 yılında meclislerinin kararı ile, her kızılderili başı ve tutsak edilen her kızılderili için 40 sterlin ödül koydu; 1720 yılında kelle başına ödül 100 sterline yükseldi; 1744 yılında Massachussetty'de belli bir kabile isyancı ilan edilince 12 yaş ve daha yukarısı erkek kafası için 100 sterlin, erkek tutsak 105 sterlin, çocuk ve kadın tutsak 50 sterlin, çocuk ve kadın kafası 50 sterlin." (K.Marks, Kapital-I)

Kapitalizm girdiği her yerdeki üretim ilişkilerini darmadağın etmiş, yerine kendi tarzını getirmiş tabii bu geçiş halklara son derece pahalıya mal olmuştur. Örneğin Osmanlı Devleti 1850 yıllarında İngiliz ve Fransız şirketlerine imtiyaz sağlamış, gümrük duvarlarını indirmiş, böylece yüzlerce yıldır varlığını sürdüren pek çok zanaat kolu yok olup gitmiştir. Bursa'da dokuma tezgahları iş yapamaz duruma gelmiş, halıcılık bitirilmiş vb. otuz yılda Osmanlı ekonomisi iflas etmiş, Düyun-u Umumiye kurulmuş tüm gelirler borçları kapatabilmek (faizini) için uzun yıllar yabancılara bırakılmıştır. Dış borcun ödenmesi 1930'lara kadar sürmüştür.

Yine Güney Amerika'da yerli halk kapitalistler tarafından zorla maden ocaklarına doldurulup ölünceye kadar maden çıkarma işinde kullanılmıştır. Koşullar o kadar ağırdı ki 30 yaşına kadar yaşayabilen yok gibiydi, ocaklarda sürekli toz yutan ve sürekli orada tutulan yerli halk tam bir katliama uğratılmıştır. Madenlere çocuk yaşta alınıyorlar ve ölene kadar orada çalıştırılıyorlardı.

Avrupa'da yaşayan yoksul halk da farklı koşullarda değildi. Sömürü, talan her yandıydı. Ama diğer yandan da uygarlık ilerliyor, bilimsel buluşlar, makinelerin gelişmesi, ekonomilerin büyümesi, kısacası sanki iki farklı dünya vardı; birisinde sömürü ve talan, diğerinde (kapitalistler arasında) çağdaşlaşma, demokrasi ve devlet aygıtı.

Türkiye'de devletin gelişmesi de sancılı olmuştur. Kurtuluş savaşı sürecinde devletin temelleri atılmış (Sivas, Erzurum kongreleri vs.) savaş sonrasında kurulan 1. ve 2. Meclis hakim ittifakın (radikal küçük burjuvazi, feodal ağalar, şeyhler, tüccarlar vs.) aynası olmuştur. 2. Dünya Savaşı sonunda tekeli burjuvazi ve emperyalizmin de dahil olmasıyla oligarşi niteliğini almıştır. 1960'larda ülke kapitalistleşme sürecine girmiş, tekeli burjuvazi yeterince güçlü olmadığı için devlet hızla faşizme kaymıştır. Faşizm; geniş halk yığınlarının ekonomik, sosyal ve siyasal her türlü hak arama mücadelesinin zor yoluyla bastırılmasıdır. Yeni-sömürge ülke gerçekliği de başka türden devlet biçiminin olgunlaşmasına engeldir. Darbeler, tekeli burjuvazinin yönetmesi/ gelişmesi önündeki engellerin kaldırılma (temizlenme) süreçleridir.

Devlet söz konusu olduğunda, sol adına pek çok çevreden gelen salvo atışlar iyi incelendiğinde ibretlik durumlar ortaya çıkmaktadır. Reel sosyalizmin çözümlüyle emperyalist sisteme güzellmeler, methiyeler düzenlerden, ulus devletin tarihe karıştığını savunanlardan, her gelişmeyi burjuva klikler arası bir çatışma olarak algılayanlara(*) kadar geniş bir yelpaze söz konusudur.

Yaşanan eksen kayması, sosyal-demokratları sağcılaştırdığı gibi ("Karaoğlan"ın MHP'den daha milliyetçi, CHP'nin ANAP-DYP'den daha serbest piyasacı olması gibi) radikal sol gözükken kimi çevreleri de sosyal demokratlaştırdı, hatta freni boşalanlar bile oldu. Örneğin seçimler öncesi TV'lere çıkan bazı DEHAP yöneticileri özelleştirmeye karşı olmadıklarını, serbest piyasa ekonomisinin faydalarını(!) sayıp dökmeye başladılar. Yine bir başka TV programında ÖDP adına katılan kişi (Türkeş'in oğluyla) faşistlerle aralarındaki farkın ne olduğunu bile anlatamayacak kadar şaşkınlamıştı. Aslında kuruluşundan beri duruşunu "anti" olarak tanımlayan, ne olduğundan çok ne olmadığıyla kendini anlatan, devrimcilikle arasına

Çin Seddi ören bir partinin temsilcisi-den de daha fazlasını beklemek herhalde insafsızlık olurdu.

Burjuvazi, gerek işçi sınıfının mücadelesi gerekse sömürge ve yarı-sömürge halkların başkaldırısı sonucu bazı tavizler vermek zorunda kalmış, açık zor uygulamalarını perde arkasından yönetmeye çalışmış buna da demokrasi adını vermiştir.

Kapitalist ülkelerde burjuvazinin çıkarlarını güvenceleyen, insanların seçimden seçime sandığa giderek kendilerini "yönetecek" kişileri seçmesine dayanan özünde halkı aldatan sisteme temsili demokrasi denir. İmaj, vitrin sandık demokrasisinin en önemli araçlarıdır.

Türkiye'deki seçimleri düşünürsek; birincisi, halkın paraları devlet partilerine "milletvekili" sayısına göre dağıtılır. İkincisi, bu yetmez iktidar partileri devletin tüm imkanlarını (baraj, okul, yol temelleri atmaktan, il-ilçe sözleri vermeye kadar. Hatta denizle kıyısı olmayan şehirlere liman sözü bile verildi) bu işe yöneltir. Üçüncüsü, tekeli burjuvazi devreye girip bazı adayları finanse eder (kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez). Dördüncüsü, aday olan kişiler tüm ekonomik güçlerini seçilebilmek için seferber eder. Sonuçta milletvekili, belediye başkanı vs. seçilebilmek için trilyonlar akıtan adaylar seçimden sonra küplerini doldurmaya başlar. Kazananı önceden belli seçim yarışları sürer gider. Kim seçilirse seçilsin seçimin galibi her zaman burjuvazidir.

"Radikal Sol" da 1990 sonrası sandık demokrasisini keşfetti. Kimi solun makus talihini yenmek, ülkede sol bir dalga yaratmak için yola çıktı, paramparça oldu. Bir başkası "sistemin boşluklarından" yararlanıp işçi sınıfını daha rahat örgütleyeceğini savundu, neredeyse tüm sendikalardan dışlandı.

Devrimciler hiçbir mücadele biçimini baştan reddetmez. Ama örgütlü mücadele (parti vs.) olmadan da yasal partinin işlevsiz kalacağını bilir. Örneğin 1907 Rusya'sında Bolşevikler Duma'yı kendi siyasetlerini halka ulaştırabilmenin araçlarından biri olarak gördüler. Bolşevik Parti'nin politikaşını Duma'ya taşıdılar. Sonuçta tutuklanıp Sibiryaya sürgüne gönderildiler; ama, yaprak kıpırdamayan bir dönemde Bolşevizm'in halkın gönlünü kazanmasında aracı oldular.

Demokrasi deyince, bazı solcularımız emperyalist ülkelere öykünmeyi

severler. Demokrasi buralarda işçi sınıfının kahramanca mücadelesi sonucu gelişti. Geçmişe şöyle bir göz atarsak bunu daha iyi anlarız. Örneğin İngiltere'de Cartist hareket çalışma saatlerinin kısaltılması, genel oy hakkının kazanılması, grev ve sendikal haklar için onlarca yıl mücadele verdi. Fransa'da işçi sınıfı burjuvazinin elinden haklarını alabilmek için bir çok kanlı mücadeleye atıldı. Almanya, İtalya, İspanya, Rusya benzer süreçlerden geçti. Örneğin Çarlık Rusyasında bir burjuvanın ya da toprak ağasının oyu onlarca işçinin, köylünün oyuna denk kabul edildi. Sanırım kadınlara seçme-seçilme hakkının sağlanmasının Fransa'da 1950 sonrasında dek sürdüğünü bilmek yeterli olacaktır.

İktidardaki sınıf, binlerce yıldır ezilenlerin, çıplaklığını görmemesi için devlet denilen incir yaprağıyla kapatmaya çalışmış, düşmemesi için de demokrasi dedikleri tutkalı kullanmışlardır. Yapmamız gereken o yaprağı düşürmektir.

Lenin'den bugüne yaşananlar onu haklı çıkarıyor. Örneğin ABD'de iki parti (DP ve CP) belki de yüzyıldan daha uzun süredir dönüşümlü olarak halkı aldatıyor. İngiltere'de de durum pek farklı değil. İki parti (İP ve Muhafazakar Parti) çok uzun yıllardır aynı işi görüyor. Diğer ülkelerde durum çok farklı değil. Almanya (SDP ve MP), Fransa (SP ve Sağ Koalisyon), İspanya (SP ve MP) Türkiye (CHP ve AP-DP) gibi. 1980 sonrası sistemden yayılan pis kokular halkı kusma noktasına getirmiş, değişik alternatifler(!) denenmiş ama özünde bir değişiklik olmamıştır.

Engels, Fransa'da İç Savaş'a Önsöz'de "*Yalnızca eski ve feodal devlet değil, çağdaşlığı temsil eden devlet de sermaye yoluyla ücretli emeği sömürmenin bir aracıdır...ama gerçekte, devlet, bir sınıfın diğeri tarafından ezilmesi için var olan bir örgütten başka bir şey değildir ve monarşide olduğu gibi demokratik cumhuriyette de aynıdır*" diyor.

Bugün bazı çevrelerin dillerine doladığı "demokratik cumhuriyet" sloganı hiçbir anlam ifade etmiyor. Daha dün sosyalistleri Kemalizm batağına batmakta suçlayıp bugün Kemalizm'i yeniden keşfetmeleri, AB-ABD'den Kürt sorununun çözümünü beklemeleri, TÜSİAD'ın "demokrasi raporlarına" alkış utmaları, kitlelerini af beklentisi içine sokmaları kısacası

dün kara dediklerine bugün ak demeleri, ya devleti tanımadıklarını ya da adım atacak mecallelerinin dahi kalmadığını gösteriyor.

Dönek Kautsky'de Lenin "*Bir liberal için demokrasiden genel olarak söz etmek doğaldır; fakat bir Marksist şunu sormayı hiçbir zaman unutmaz; hangi sınıf için?..*" AB'nin emperyalist niteliğini bile bile ondan demokrasi bekleyen solcularımıza da aynı soruyu yöneltmeliyiz; hangi sınıf için? Gerçekten de örneğin Fransa'nın Ruanda'da bir haftada bir milyonu aşkın insanın ölümünden doğrudan sorumlu olduğunu, Sırbistan parçalanıp halkların birbirine kırdırılmasında, NATO'nun seyreltilmiş uranyumlu silahlar (yasaklandığı halde) kullanarak öldürmekle kalmayıp kanser gibi hastalıklar yayarak milyonlarca insanı yavaş yavaş öldürmesi, vs. AB'de demokrasi gerçekten vardır, ama burjuvalar için. Örneğin Filistin halkının başına bombalar yağarken zengin başbakan Mahmut Abbas en iyi dostlarıdır. Ya da Afgan halkı dünyanın en yoksul ülkesi haline getirilirken savaş ağaları (Raşit Dostum vs.) en iyi dostlarıdır.

"...*Devrim, kuşkusuz dünyanın en otoriter şeyidir; devrim halkın bir bölümünün kendi iradesini, halkın öteki bölümlerine, top, tüfek, süngüyle, otoriter araç olarak ne varsa hepsiyle, zorla kabul ettirdiği bir eylemdir; ve zafer kazanan yan, boş yere savaşmış olmak istemiyorsa, iktidarını silahlarının gericilere saldırdığı korku ile elde tutmalıdır...*" (F.Engels, Anarko Sendikalizm)

Burjuvazi iktidardan uzaklaştırılmasına rağmen uzunca bir süre tehlike olmaya devam eder. Binlerce yıldır devam eden yönetme alışkanlıkları, paralarının ellerinden alınması korkusu, "basit bir işçiyle" aynı işyerinde aynı işi yapma olasılığı, parayla kandırdığı bir miktar insanın hala çevresinde pervane olması, sabotaj, emperyalist ülkelerden sağladıkları her türlü destek vs... onları tehlikeli yapmaya yeter.

Proleterlerin ve yoksul halk kesimlerinin devrimden sonra devlete ihtiyacı uzunca bir süre devam eder. Ama bir farkla, artık azınlığın çoğunluğu değil, çoğunluğun bir avuç burjuvayı baskı altında tutmasının bir aracıdır devlet.

Engels, Agust Bebel'e yazdığı mektupta "*Devlet, savaşında, devrimde, hasımlarına karşı zor yoluyla baskıyı örgütlendirmek için yararlanılması zorunlu bir kurum olduğundan bir 'özgür*

halk devletinden' söz etmek tamamen saçmadır" diyor. (Anarko Sendikalizm)

Devrim sonrasında ne olacak, burjuvaziye ait ne varsa ortadan kaldırılacak mı? Tabii ki hayır. "*Sadece burjuva hukukunun üretim araçlarıyla bağlantısı kaldırılır.*" (K.Marks) Yoksa gerek mevcut hukuk sistemi(düzenlenerek) ondan devralınan aydın ve bürokratlardan (yeni insan yaratılana kadar) yararlanılır. Bürokrasiye düşmekten kaçınmak için Marks, Gotha programının eleştirisinde; 1- Sadece seçim değil, aynı zamanda her an görevden alınabilirlik; 2- İşçi ücretlerini aşmayan bir ödeme; 3- Derhal, denetim ve gözetim işlevlerini herkesin yerine getirmesine, herkesin bir süre için(bürokrat) olmasına geçiş, böylece tam da bu yüzden hiç kimsenin (bürokrat) haline gelmemesi gibi öneriler getiriyor.

Burjuvazinin temsili (sandık) demokrasisi yerine, proleterler doğrudan demokrasiyi savunur, yaşamın her yerinde devrimi beklemeksizin fabrikada, tarlada, okulda, evde halkın sorunlarına sahip çıkarak, üretenin yöneten olduğu bir dünyayı kurmak için basitten karmaşığa tüm toplumsal dokuya nüfuz ederler. Sovyet, Konsey, Direniş Komiteleri yeni bir dünyanın müjdecisidirler.

Marks "*Devletin sönüp gitmesinin ekonomik temeli, komünizmin kafa ve kol emeği arasındaki karşıtlık ortadan kalkacak kadar yüksek bir gelişmesidir*" diyor. (Gotha programının eleştirisi)

Konuyu Engels'in Gotha ve Erfurt Programının eleştirisindeki satırlarıyla bağlayalım; "*...Özgürlük, toplumun üstüne yerleşmiş bir organizma olan devleti, topluma tamamen bağlı bir organizma biçimine sokabilmektir.*"

(* Sol bir dergide Çorum'da yüksek rütbeli bir subaya yapılan suikast girişimi önce burjuva klikler arası çatışma olarak uzun uzun kritiği yapıldı. Olayın devrimci bir örgüt tarafından üstlenilmesi sonucu yazı sessizce tekzip edildi.

Bir başka traji-komik olay Diyarbakır eski emniyet müdürü Gaffar Okan'ın öldürülmesi (karanlık geçmiş, gözardı edilerek) Kürt Ulusal hareketinin "Demokratik Cumhuriyet" (!) açılımlarının baltalanması olarak görülmüş kitesine neredeyse günlerce yas tutturmuştur. Kimbilir belki arkasından ağlayanlar bile olmuştur.

KÜRESELLEŞMENİN (NEOLİBERAL EĞİTİM POLİTİKALARININ VE UYUM PROGRAMLARININ) TÜRKİYE'DE EĞİTİMİN YENİDEN YAPILANMASI VE UYGULAMALARA ETKİSİ

Wallerstein kapitalizmin ulusal farklılıklara aldırılmaksızın işleyen belli genel hareket yasalarına sahip bir sistem olsa da, bugün benzersiz şekilde yayılmacı ve uluslararası bir sistem haline geldiğini söyler. Doğusunda taşıdığı 'küresel' eğilim, bugün yüksek ve derinlikli küresel bir bütünleşmeye dönüştü ve mekansal, toplumsal, tarihsel farklılıkları homojenleştirdi.

Küreselleşme, bir yandan geniş kesimleri toplumsal mülklerden ve sosyal haklardan koparıırken yaşam alanlarını da piyasa ilişkilerine tabi kıldı. Sermayenin bu özgül uğraktaki birikim stratejisi (neoliberal strateji) sosyal devletin hak ve kazanımlarını piyasa koşullarının insafına bıraktı.

Şimdi küreselleşmeyi üç kavramla özetleyelim: finans piyasaları ve borç yönetimi, ticaretin liberalleştirilmesi, üretimin küreselleşmesi. Finans piyasaları ve sermayenin artan hareketliliği, hak ve kazanımların genişletilmesindeki taviz alanlarını daraltırken, ulus devletin bu alandaki inisiyatifini de yok etmiştir. Küreselleşme toplumsal metabolizmamızın mekanizması olarak piyasa ilkesini dayatıyor ve toplumun etkileşimi de bu mekanizmanın içermesini hedefliyor. Küreselleşmenin bugünkü anlamının tarihsel arka planında ise, 1970'lerde dünya çapında başlayan değişim eğilimleri vardır; bu, verili toplumsal ilişkilerin önemli ölçüde değişmesine neden oldu; değişim sürecinin etkilendiği önemli alanların biri de eğitim sistemidir. Krize koşut doğan değişimi ve yönelimi belirleyen neoliberal politikalar, eğitim sisteminin amaç ve işleyişini de yeniden tanımlayacak bir dizi düşünce ve uygulama ile eğitime ilişkin yapı ve pratikleri etkilemeye başladı. Değişimi tanımlayan bir diğer değişken ise, değişimin farklı tarihsel-toplumsal özellikleri olan ülkelere aynı politikaları uygulamasıdır. Bu politikalar ülkelere uluslararası finans kurumlarınca dikte edilmiştir.

Günlük yaşam da bu politikaların dolayısıyla biçimlenmiş, değişim değerinin egemenliği artmış ve metalaşma süreçleri insan yaşamının tüm alanlarını kapsamıştır. Eğitim sistemi, verili sistemin bir bütünleyeni olarak kabul

edildiğinde, dünya sisteminde yaşanan değişimin parçası olması kaçınılmazdır. Eğitim, piyasa mekanizmalarına bağlanmış ve bu dünya ölçeğinde gerçekleşen bir süreç olmuştur. Sermayenin ihtiyaçları, eğitimin içerik olarak anlamının değişmesine ve kamusal kaynakların kısılmasına yol açmıştır. Üniversite sisteminde de değişim meydana gelmiş "girişimci üniversite"(1) olarak tanımlanan süreçte üniversite sanayi işbirliğiyle, rekabet sürecinde sabit yatırım maliyetlerinin üniversitelere de pay edilmesinin yanında, kamusal kaynakların kısılmasıyla üniversiteler ekonomik sıkıntıdan kurtulma adına piyasaya iş yapma deneyimlerine yol açmıştır. Üniversitenin bu yola uzmanlaşmış bir girişimciye dönüşmesi hedeflenmiştir. Bu olgu toplum-mekanlardaki potansiyellerin metalaştırılması sürecidir ki; buna rakabet, piyasa, verimlilik gibi kavramlarla üretilen ideolojik mistifikasyon da eşlik etmiştir. Rekabet, hızla değişen üretim ve dolaşım süreci için gerekli bilgi donanımına sahip olmayı, teknoloji sahipliğini ve üretimini, dolayısıyla Ar-Ge harcamalarını getirmiştir. Firmalar için Ar-Ge faaliyetleri, devletler için ise eğitime ayrılan pay ve harcamalar belirleyici olmuştur. Paradigmanın değişmesiyle birlikte sanayi eğitim ilişkisinin de çerçevesi oluşmuştur. Eğitim hizmetini talep edenlerin hizmetin karşılığını ödemesi eğitim hizmetinin bir yatırım olarak kavramsallaştırılmasına ve bu da gelecekteki bireysel getirisini öne çıkaran "insan sermayesi" kavramını ortaya çıkarmıştır.

Yapısal Uyum Politikaları ve Eğitim Türkiye'de 1980'li yıllardan itibaren diğer toplumsal alanlarda olduğu gibi eğitimde de kırılma yaşanmıştır. Uygulanan ekonomik ve toplumsal programlar tümünden değişmiş, dönüşümler gerçekleşmiştir. Doğaldır ki; ülkenin bütününde gerçekleştirilmeye çalışılan bir uyum sürecinin bir parçası da eğitimidir.

1960'lı yıllarda başlayan planlı kalkınma dönemi ekonomik amaçların tüm toplumsal hedeflerin önüne geçtiği ve bu nedenle de eğitim üzerindeki iktisadi baskının güçlendiği bir dönemdi.

Kalkınma planlarının içinde veya onunla bütünleşen biçimde yapılan eğitim planlaması çalışmalarında, eğitime ayrılan kaynakların etkin kullanımı, yani en fazla kazancı elde edecek şekilde kullanılması ön görülmüştür. Kalkınma paradigmasından bakıldığında, eğitimin ülkenin üretim hedeflerine paralel olarak yönlendirilmesi, ülkenin ekonomik kalkınmasının gerektirdiği kadar insan gücü yetiştirmeyi gerektirir. Eğitilmiş fazla insan gücü buradan bakıldığında boşa harcanmış kaynaktır. Bu dönemde "kime ne kadar eğitim?" sorusunun yanıtı, fırsatlardan yararlanıp öne geçebilen yetenekli bireylere, üretim hedeflerini gerçekleştirebilmek için gerekli insan gücü niteliklerini kazandıracak eğitimidir. Kalkınma planları bugün de yasal zorunluluk. Ancak eğitim, 1980'lerle birlikte yapısal uyum programları kapsamı içinde ele alınmıştır. Söz konusu programla eğitim sisteminin çeşitli parçalarına ayrı ayrı projelerle müdahale etme biçiminde yürütülmüştür. Bu müdahale biçimi sonuçların bir bütün olarak görülebilmesi ve değerlendirilebilmesini zorlaştırmıştır. Yapısal uyum programlarıyla eğitim üzerindeki iktisadi baskı artmış, sermayenin küresel çıkarları eğitim sisteminin yeni örgütlenişini ve işleyişini de etkilemiştir.(3)

Bu dönemde dış kredili projelerle eğitimin yönlendirilmesi, hedeflenen yapısal değişimleri geçirmesi için vesile olmuştur. Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi kurumlar bu sürecin aktörüdür. Dünya Bankası'nın 1995 yılı dökümanlarında eğitimin "sürdürülebilir ekonomik büyümenin" ve "yoksulluğun, yoksul işçilerin verimliliğinin artırılması yoluyla azaltılmasının" anahtarı olduğu ifade edilmektedir, aynı zamanda eğitim hizmetinin yaygınlaştırılması için devletin kaynaklarını daha fazla oranda eğitime ayırması "rasyonel" bulunmamaktadır. (akt. Ercan F, TÜRK-İŞ Yıllığı, 1997) Dünya Bankası, devletin eğitim harcamalarındaki artışın, ülkenin mali problemlerinin, dolayısıyla makroekonomik problemlerin başlıca kaynağı olduğunu ileri sürebilmektedir. Eğitimin yaygınlaştırılması konusunda, yoksullara yardıma (Dünya Bankası

kredili sosyal riski azaltma projesi, yerel yardımlarla yürütülen ulusal eğitime destek, okul üstü kampanyası vb.) dönük programlar ve masrafların geri alınması mekanizmaları eğitimde öğrenim kredileri, özelleştirme gibi uygulamaların daha verimli olacağı savunulmaktadır. 1980'lerden itibaren Türkiye'de uygulanan eğitim politikaları bu hedeflere uygundur. MEB'in 1990 yılı konsolide bütçe içindeki payı 13,21 iken, 2001 yılı konsolide bütçe içindeki pay 8.37 olarak gerçekleşmiştir. GSMH içindeki MEB payı 1990 yılında 2,14 iken, artan öğrenci sayısına rağmen 2001 yılında bu 2,64 olarak gerçekleşmiştir. Üniversitelerdeki lisans programları da bu süreçte meslek elemanı yetiştirmeye koşullanmıştır.(4) Şimdi sözü Kemal Gürüz'e bırakalım: "eğitim yarı kamusal bir hizmet-mal olduğuna göre bu hizmetten yararlananlar hizmetin karşılığını ödemek zorundadır." Bu girişte vurguladığımız kapitalizmin genel dinamiklerini doğrulayan tanımlamadan başka bir şey değildir. Açıkça belirtiyor: "Yüksek öğretimin yarattığı katma değer önemli bir kısmının, bu eğitimi gören kişilere döndüğü artık tartışma götürmeyen konular haline gelmiştir. Ve bu nedenden dolayı hiçbir ülke yüksek öğretimin en pahalı şeklini ücretsiz olarak her isteyene sunamayacağı giderek daha iyi anlaşılmaktadır." (5)

Yapısal uyum programlarının eğitim alanında yöneldiği hedefleri şöyle sıralayabiliriz;

a) Eğitime ayrılan kamu kaynaklarının azaltılması ve özelleştirme kapsamına eğitimin de alınması .

b) Yüksek öğrenime girişin "rasyonalize edilmesi", üniversiteye girişlerin sınırlandırılması, öğrencilere yönelik sübvansiyon ve yardımların sınırlandırılması, akademik programların ve personel istihdamının rasyonalize edilmesi, harcamaların azaltılması.

c) Okullarla piyasa arasındaki bağın güçlendirilmesi (mesleki teknik orta öğretim ve üniversite)

d)Teknolojik yenileşmenin hızla eğitime aktarılması.

e)Eğitim sisteminin ve yönetiminin yeniden düzenlenmesini içeriyor.(6)

Yapısal uyum programlarının genel hatlarını ise şöyle özetleyebiliriz;

a)Devletin bugüne kadar faaliyet gösterdiği alanlardan çekilmesi, "özelleştirme" uygulamaları.

b) Kamu harcamalarının kısılması

c) Piyasaların etkin işleyişini sağlama-

cak düzenlemelerin yapılması.

d) Ülke piyasalarının dünya piyasalarıyla bütünleştirilmesi (ticari finansal serbestleştirme)

e) Üretim maliyetlerinin düşürülmesi ve verimliliğinin artırılması vb.

Egemen neoliberal savları şöyle sıralayabiliriz;

a) Özel eğitim kamusal eğitimden daha etkindir.

b) Eğitime yönelik kamu harcamalarının yüksek ve orta öğretimden kısılması ve temel eğitime kaynak aktarılması. Orta-yüksek öğrenimin özel faydası sosyal faydadan fazladır. Bu yüzden birey (kullanıcı) ücretini (haçlar) ödemelidir. Gelecekte elde edeceği kazancın bugünkü maliyeti budur.

c) Özel sektöre devlet desteği ve özel sektörün ürettiği hizmeti devletin satın alması gerekir.

d) Eğitimde etkinliği artırma aracı; birim öğrenci başına düşen maliyeti düşürmek (eğitim faaliyeti içinde yer alan öğretmen ve öğretim üyelerinin ücretlerinin ve bu kesimlere sağlanan diğer sosyal gelir biçimlerinin denetim altında tutulması) sınıfların kapasitesini arttırmak (öğretmen ve öğretim üyelerine düşen öğrenci sayısının artırılması) önerilmektedir. (7)

M.Friedman, Kapitalizm ve Özgürlük kitabında şöyle demektedir; "Devlet elinde tutulacak okullardan eğitim giderlerini kapsayan ücretler alınmalı ve böylece devlet desteği görmeyen okullarla eşit koşullarda rekabet sağlanmalıdır. Eğitimin devletçe finansmanı açıkça uygunsuz bir uygulamadır.. Her alanda olduğu gibi eğitimde de rekabetçi bir piyasa oluşturulması kaçınılmazdır. Eğitimin artık özel bir mal olduğu, piyasada alınıp satılabilecek bir mal olduğu kabul edilmelidir." (Altın Kitaplar, 1988, s:165)

Neoliberal piyasa yönelimli eğitim analizi, eğitimi özel bir mal olarak tanımlamakta ve bu vurgunun meşruiyeti açısından şu gerekçeler sıralanmaktadır;

a) Gerçek dünyada hükümetlerin ilgilendikleri alanlarda doğru çözüm üretmeleri genellikle gerçekleşmez, çünkü hükümetlerin ilgi alanları gücün elde tutulması ve korunmasıdır. Bu yüzden hükümetler bir dizi çıkar gruplarını ödüllendirir. Piyasa bu anlamda hükümetin yaptığı eşitsizlikleri kaynakların adil olmayan kullanımını daha adil dağıtabilir.

b) Kamu kaynakları eğitim harca-

maları için yetmez, eğitim talebini karşılayamayan birçok gelişmekte olan ülkede temel eğitimden sonra eğitimden dışlanma yaşanmaktadır. Özel sektör bu anlamda eğitim arzını arttıracaktır.

Dünya Bankası eğitime ayrılan kaynaklardan daha çok üst ve orta gelir gruplarının yararlandığını söylemekte, alt gelir grupları orta ve yüksek eğitimden yararlanamamakta, devlet kaynakları sadece bir kesimin yararına harcanmakta diyor ve bu ifade aynen Kemal Gürüz'ün hazırladığı (1994) TÜSİAD eğitim raporuna girmektedir. Neoliberal kelimeler ve uygulamalar eğitimde etkinlik ve çeşitlilik için yapısal uyum programları ve özel girişimciliğin önünün açılmasını sağlıyor.

Üniversitelerin piyasa sürecine eklenme süreci bir anda üniversitelerin özerk olması yönünde bir isteği gündeme getirmiştir. Kuşkusuz üniversitenin bilimsel bilgi üretiminde eleştirel olma ve özgür olma adına özerklik isteği değildir bu. Üniversitelere bürokratik engellere takılmadan girişimde bulunma gücü ve özerkliği talebidir. Bugün Milli Eğitim Bakanı ve YÖK arasındaki gerilimin nedeni farklı sermaye fraksiyonları arasındaki gerilim ve YÖK'ün bürokratik yapıdan kaynaklanıyor. Özünde ise üniversitenin kendi şirketlerini kurmalarına olanak verecek ve sermayeye organik bağlılığını yaratacak düzenlemenin hangi vizyonla yürütüleceği kavgası vardır. Sermaye ile eğitim arasında son zamanlarda oluşan bir ilişki biçimi de, teknoloji donanımlı üniversitelerin proje bazında, özellikle döner sermaye marifetiyle sanayi için Ar-Ge faaliyetleri üretmesidir. Bu da üniversitelerin ticarileşmesine neden olmaktadır.(8)

Temel eğitim ülkemizde zorunlu ve parasızdır. Ancak iyi okul-kötü okul ayrımı, kolej sınavları, katkı payları, kaynak sıkıntısı, vb. yollarla özelleştirmenin önü açılıyor. Özel okullar teşvik kredileri, gelir ve kurumlar vergisi muafiyeti ve parasal yardım gibi yollarla destekleniyor. Orta öğretimde ise bir gettolaşma söz konusudur. Süper lise, Anadolu liseleri gibi uygulamalarla devlet kendi özel okullarını oluştururken, mesleki teknik okullar ve bölgesel farklılıklarla eşitsizliği derinleştiriyor. Katkı payları, vakıf bağışları, karne-diploma-kurs ücretleri yoluyla paralılaştırmanın önü açılmıştır. 1996 yılı itibarıyla Türkiye'deki özel dersane sayısı

14852'dir. Türkiye'nin eğitim alanındaki en büyük ayıplarından birisi de budur.

Neoliberalizmin belirleyiciliğinde geçen yıllarda eğitim, toplumsal yapıda varolan eşitsizliklerin içine çekilmiş, eğitim hakkının öz ve içerik olarak olumsuz etkilenmesiyle sonuçlanmıştır. Aydınlanmanın insanlığa katkılarından biri olan eğitim hakkı gasp edilmiştir. Yapısal uyum programları yaşamın birçok alanında karın basit fonksiyonuna dönüştürmüştür. Ayrıca eğitimdeki eşitsizlik mekansal boyutta yeniden üretilmiştir.

İnsan gereksinmelerinin hak ve özgürlüklerinin, eğitim hakkının bulunduğu ve bu hakkın eşit olarak kullanılması, insanın insan olarak tüm yeteneklerini geliştirmesine olanak veren eğitimin metalaşmasına izin vermemek gerekir. Neoliberal tezlerin karşısına nitelikli, kamusal, eşitlikçi bir eğitim talebiyle çıkmak gerekiyor.

KAYNAKÇA

- 1)Ramazan Gönlü (2001) YÖK ve ilgili Kanunlarda değişiklik öngören Kanun Tasarısı Neler Getiriyor? Üniversite A.Ş.'ye Hayır! İçinde, Eğitimden Yay.
- 2)Fuat Ercan (2001) Yol Ayrımındaki Türkiye; Kurumsallaşan Sermaye Egemenliği ve YÖK yasa Tasarısı Üzerine, Üniversite A.Ş.'ye Hayır! Eğitimden Yay.
- 3)Fuat Ercan (1997) Neoliberalizm ve Yapısal Uyum Politikalarının Eğitim Hakkı Üzerindeki Etkileri, TÜRK-İŞ Yıllığı
- 4)Nüfus ve Eğitim, TÜRK-İŞ yıllığı
- 5)Kemal Gürüz (TÜSİAD Eğitim Raporu 1994)
- 6)Özgür Üniversite Forumu Sayı:17
- 7)EMO 1997 Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Girişimciliğinin, Geçmişi, Bugünü ve Geleceği Sempozyumu 5. Oturum bildirileri
- 8)Eğitim Ne İçin? Üniversite Nasıl? YÖK nereye? Utopya ve ÖES Yay, 1999

Ankara Üniversitesi'nden bir okur

ZEMİN DEVRİMCİ ÖRGÜTLENMEYE AÇIK BİR ZEMİNKEN DEVRİMCİLER NEDEN KİTLELERİ ÖRGÜTLEYEMİYOR?

Kapitalist sistemin en acımasız yüzünü gösterdiği bu dönemde, dünya halklarının savaşa, biyolojik-kimyasal hastalıklarla mücadele ettiği bu süreç zarfında devrimciler; halkla beraber iç içe olması gerekirken kendi dostları ve yoldaşları ile bir çelişme haline girmiştir.

Bugün devrimcileri yapması gerekenden uzaklaştıran, Marksizm'in eksikliği mi, yoksa yanlış okunup yanlış öğretilmesi midir?

Marksizm'in yanlış okunması/kavranması, analiz sonucu doğru bir politika oluşturabilme şansını zayıflatmaktadır. Marksist düşünce, yaşanan dönemin koşullarına göre analiz edilemediği sürece, yaşanan dönemdeki bir çok sorun üzerine doğru tahlilde bulunulamaz. Böylece çözüme ulaşamayan sorunlar yüzünden süreç devrimcilerin kontrolünden çıkar.

Devrimcilerin kontrolünden çıkan bir süreç devrimcilerin aleyhine gidişat izlediği gibi halkın da daha çok yozlaşmasına ve devrimcilerin kendi dostları ile kısır bir tartışma sürecine girmesine neden olur.

Bugün bu tür yanlış/kısır tartışmalara boyutlanmış şekilde bir çok örnek verilebilir. Yanlış/kısır tartışmaların sürdüğü bu dönemde Marksist düşünce ile yeni tanışan arkadaşlar, süreçte ağırlığı hissedilen yanlışlardan etkilenecekleri için, süreci algılama ve Marksizme dair sağlıklı bir birikim oluşturma konusunda çeşitli sıkıntılar yaşayacaklardır.

Böylece devrimciler ile halk arasındaki mesafenin kapanması daha güç olacaktır; oysa ki devrimcilerin yaşam kaynağı Marksizmi iyi anlamakla beraber halktır.

Bizler yapılan her tartışmayı tekilden kurtarıp, çoğul olana (tek yanlıktan, çok yanlı bakışa) sürüklemeye gayret göstermeli ve bunu devrimci bir görev olarak algılamalıyız.

Devrimcileşmiş yoldaşlarımız aralarına yeni katılan arkadaşlara hareketin ideolojik-politik hattından önce Marksizm'in ne olduğunu, bu öğretiye neden ihtiyaç duyulduğunu ve neden kapitalizme karşı durulması gerektiğini anlatırlarsa, anlatılması gereken iki temel öğeyi bir arada yapmış olurlar. Bu iki temel öge nedir? Birincisi Marksizm'in ne olduğu, ikincisi ise kişinin neden orada bulunduğu.

Böyle bir sürecin yaratılması devrimcileri halkla bütünleşmeye, yaşamak istediği hayatta tutarlı olmaya, her olayda diyalektik bir bakış yaratılmasına sebep olur.

Diyalektik bakışın yaratılması sarsılmayan beyinlerin yaratılması için toplumların toprağa gömülmesi demek, devrime bir adım daha yaklaşmak demektir.

Devrime bir adım yaklaşmak için, partisel kültürden önce Marksizm öğretisi solunmalıdır.

"Bizler yemek yerken yoldaşımızı düşünüp, su içerken önceliği kendimize verirsek devrimden bir adım uzaklaşmış oluruz."

İstanbul'dan Liseli bir okur

SİSTEMİN UZATTIĞI ELMA ŞEKERİNE KANIP SAF DEĞİŞTİRMEK KENDİNDE KARŞI SAFI TAŞIYOR OLMAK DEMEKTİR

Kişinin ilk savaşı, kendisiyle olmalıdır. Kendindeki düzeni yenemeyenler, evde, sokakta, okulda binbir kılıkla karşılarna çıkan örgütlü düzenle başedemezler.

Her insan, büyümenin belirli bir evresinde, bilinçli ve örgütlü çabalarla düzen içine çekilir. Oluşturulan bağlar, atılan düğümler, sanıldığından çok daha fazla ve güçlüdür. Bu bağların bireysel çabalarla koparılma ihtimali yoktur. **Sistemden kopmanın, özgürleşmenin tek yolu örgütlülüktür.** Tabii, örgütlülüğün bizzat kendisinin, sistemi yeniden üretme olasılığı da vardır. Bu nedenle, örgütlülük tercihinin nasıl bir örgütsel yapı içerisinde gerçekleştiği, çok önemlidir. Olumsuz bir deneyim sonucunda, sistemden kopuş için girilen örgütsel kapının, insanı sisteme taşıyan bir başka yola çıkması, hem kurtuluş umudunu köreltecek, hem de sistemle olan bağları daha çeşitli ve karmaşık hale getirecektir.

Doğru bir örgütsel tercih yapmak, özgürleşmenin en önemli adımıdır; ama, yeterli değildir. Kişinin, örgütsel vericiliğe açık olması, özgürleşme niyetinin bulanık olmaması, hareketin normlarıyla tanışmanın zorunlu koşuludur. Bilinir ki, okula gidiyor da olsa, öğrenmek istemeyen bir öğrenciyi, hiçbir öğretmen, başanlı kılamaz. Aynı şekilde, doktora gitmiş de olsa, iyileşmek istemeyen bir hastayı, hiçbir doktor iyileştiremez. Örgütsel tercihte bulunduğu halde, hareketin kültürünü almaya karşı bir **ıçdirenc** oluşturmak, iyileşmek istemeyen hastanın durumuna düşmektir.

Sözü edilen kültür, bir yaşam biçimidir; üstelik bu, daha önce inşa edilmiş yaşam biçiminin, yerleşmiş alışkanlıkların üzerine bina edilemeyeceği için; yenilenme süreci ikili bir boyut taşıyor. Kendinde devrim olarak da tanımlanabilecek bu süreç, bir çeşit "silme-yazma" eylemidir. Yani eskisi aşılrken yerine yenisi yerleşecek. Tabii bu, mekanik bir işlem değildir. Yeni ile eskinin çatışması zaman alacak, iç içe giriminin, yan yana bulunmanın da söz konusu olduğu, "gelgit"lerin yaşandığı bir sürecin sonunda netleşme olacaktır. Verilmek istenen kültüre ait yazılı ve sözlü türünlerin doğru kavranması/içselleşmesi, "alma" etkinliğinin ciddiyetle yürütülmesi ile yakından ilintilidir. Bir günlük gazetenin sıradan bir haberinin, ilgi yoğunlaşması yaşanmadan okunması ile örneğin derginin okunması aynı biçimde olmamalıdır. Hatta ezberlemek de olmaz. Hem birkaç kez okunarak, başkasına aktarabilecek denli öğrenilmeli, hem de arka planı/amacı görülecek denli kavranmalıdır.

Kişi, kendi içdevrimini yapamadan daha büyük devrimlere soyunmuşsa, girdiği ilk ciddi muharebeyi kaybeder. Bu nedenle, devrimcileşme taşları çok sağlam örülmelidir. Karşılarna çıkan ilk ciddi sınavda tökezlemeleri, ilk tuzağa düşmeleri, ilk elma şekerine kapılmaları; devrimcilik iddiasında olanların sadece kendilerine değil, iddialarına da zarar vermektedir. **Büyük iddiaların sahiplerinin küçük hesaplar yapması, sadece kendilerini değil, davalarını da küçültür.** Kısacası, söylenenlerle yaşananlar arasındaki açığı, özel durumlar haricinde çoğu kez, kişinin devrimcileşme ile arasındaki mesafeyi tanımlar.

Okul sonrasında, işe girmeye beraber, evlilik sonrasında veya belirli bir yaştan sonra devrimcilikle bağını kesilmesi; bu

bağın gerçekte ne denli zayıf olduğunun göstergesidir. Aslında bu örnekler yakından incelendiğinde, sistemden hiçbir zaman kopulmadığı, bir çeşit sosyalleşme/var olma aracı olarak söz konusu ilişkilerin tercih edildiği ve bu nedenle, sistemin ilk teklifine olumlu karşılık verildiği görülür.

Bencillik/bireycilik, insanı dar sınırlara hapseder; ufkunu da iddiaların da küçültür. Mutluluğun çapı, sevginin büyüklüğü ve çeşitliliği bile, o daralmadan nasibini alır. Yaşanan ilk karşı-cins titreşimleri, ilk sevgi elektriği karşısında, adeta "pılı-pırtısını toplayıp" gidenler, aynı hızla o elektriğin sönmeye uğradığını ve koca bir dünya içinde kendilerini 60-70 metrekairelik bir eve hapsedtiklerini ve bu evin ihtiyaçlarına kadar daralmış amaçlarla sınırlandıklarını görmüş olsalar dahi, geri dönüş ihtimalleri pek kalmaz.

Gerçekte ise **sevgi** öylesine büyük, **yaşam denizi** öylesine geniş ki sevgiliyle o denizde yüzülebildiği oranda tadına varılır, güzelleşme artar. Aksi takdirde, dört duvar arasında sevgilerini korumaya kalkanlar, o dört duvar içinde ilk çürütenin sevgileri olduğunu göreceklerdir.

Marx'ın, eşine yazdığı mektupta "*Ama aşk, Feuerbach'sal insana, Moleschott'sal madde değişimine, proletaryaya duyulan aşk değil, tersine, sevgiliye ve özellikle sana duyulan aşk, insanı yeniden insan yapıyor.*" ifadesini anlamayanlar, onu kendi bencilliklerine dayanak yaptılar.

Kapitalizmin katrana bulayarak işlevsizleştirdiği yüreklerde **sevgisizlik** ile **değersizlik** atbaşı gider. Sevgi alanları gerçekte yaşamın bütününe kapsayan genişlik, derinlik ve çeşitliliktedir. Aynı şekilde sevgisizlik, bütün bir yaşamın sakatlanması demektir.

Kapitalizm, kaynağına ateş ettiği sevgiyi, onun sahte biçimleri ile ikame eder. Sevgi alanının, sevgi öznesinin salt sevgiliden ibaret olarak görülmesi de bu sahteliğin, daralma ve bencilleşmenin bir örneğidir. Bu nedenle, sevgili için ölme iddiası ile sevgiliyi öldürme fiili bir arada yaşanır. **Başarıya susamış, boşluk ve mutsuzlukla malul insanların en tipik özelliği, ilk parlayan şeye yönelmek ve onun esiri olmaktır.**

Başarı yoksunluğu, ilk "aferin"de nasıl sarhoşluğa sebep oluyorsa; insan sığağının en sıradan temasında kendinden geçmek, içki masaları gibi "sohbet" ortamları dışında sosyal alan bilmemek, aynı sarhoşluğun benzer sonuçlarındandır.

Kapitalizm, ruhsal direnme alanlarını ele geçirdiği ölçüde kişiyi tutsak alır ve giderek küçültür; küçük hesaplarını insanı yapar. Bilir ki **küçük hesaplar, insanı hiçbir zaman başkaldırıya götürmez.** Ve kadere inanmasa da yoksunluklarını kadereci bir duruşla karşılayan bir insan tipi ortaya çıkar.

Bireysel hesapların, öznellik tortusunun insanın ruhunu kara bir balçık gibi kapladığı durumlarda; genel yarar, toplum çıkarı, devrimci gelenekler bir ölçek olmaktan çıkar. Yanlıları eleyerek bir arınma işlevi de gören süzgeç, kaldırılıp atılır. Doğrudan kişisel çıkar -bencillik- tarafından tayin edilen istekler, her şeyin önüne geçer. Bu, eğer devrimci zeminlerde rastlanan bir vak'a ise; sorumlusu, devrimciliğin yüksek okuluna kadar tırmanabilmiş dahi olsa, ya tamamen saf dışı edilmeli ya da -eğer gerekli görülüyorsa-

devrimciliğin ilkokuluna geri çevrilmelidir. Aslında devrimciliğin ilkokulunda verilen gıdaya çok dikkat edilmelidir. Alfabe, temel kavramlar, kısa ve uzun vadeli niyetler, araçlar, muhtemel yol arkadaşları, dost çevreler yeterince tanınabilirse; bunların üzerinde yükselen yaşam dilini kullanmak, doğru bir yolda ve uygun adımlarla ilerlemek mümkün hale gelir.

Sevgiyi, yaşamın bütününde güzelliğin mayalayıcısı olarak algılayanlar için sevgili küçülmez, aksine büyür. Çünkü onunla sadece toplumsal normların tarif ettiği "eş" ölçüleri içinde değil, yaşamın tüm ayrıntılarında bir arada olmak, güzellik üretme ve paylaşma şansını artırır. Yaşam okyanusunda kişi, her halükarda yüzmeyi seviyorsa, sevgili ile beraber kulaç atmak daha anlamlı/güzel olacaktır. Fakat ne okyanus ne de yüzme kişinin umurunda değilse, sevgi denince akla sadece sevgili geliyorsa; o sevgilinin sevgisi zayıf ve az ömürlü olacaktır.

"Devrimciliğin koca dünyasında, gözleri karşı cinsten başka bir şey görmeyen ve bu nedenle, devrimciliğin kuyusundan, kolunda bir sevgili ile dönen kişiler kendilerini burjuva evliliğin içerdiği çirkefliliğin dışında gibi görmek isterler. Ancak, bağrına döndükleri dünyanın yasaları, onların o temelsiz temennilerini de "aşk"larını da tuz-buz etmekte gecikmez." (Devrimci Hareket, sayı:7)

Hiçbir ilişki yoktur ki mutsuzluk öngörüsüyle başlamış olsun. Ama ortalığı mutsuzluk ve ilişki enkazı kaplamışsa, bunun gerçek nedenlerine inilmelidir. Bu yapılmadığı sürece, kendini malum akıbetten muaf görmek, bir çeşit cehalettir.

Popüler kültürün biçimlendirdiği reflekslerle donanmış insan tipinin hem sistemle bütünleşme halinde edilgen bir yaşam sürmesi, hem de bir maçla, bir konser, vb. nedenlerle ilgili olarak "sular seller gibi" akması, bir çelişki değildir; aksine bu kesimin tipik özelliğidir. Bu kesimdeki sayıca yoğunluk şaşırtmamalıdır. Çünkü sözünü ettiğimiz kültür, emperyalist/egemen kültürün yerele izdüşürülmüş biçiminden başka bir şey değildir. Ve kavgamız bir anlamda onuladır.

Popüler kültür, beklentiler ve özdeşleşmeler üzerine kurulur. Beklentiler bir çeşit piyasa gibidir ve çoğu kez ısmarlama olarak, yapay yöntemlerle oluşturulur. Duygular saman alevi gibidir, en yükseğe çıkıp en dibe düşmesi hızlı olur. Her şey bir anda olup biter; bir çeşit kodlanma söz konusudur. Heyecanın dozu da biçimi de, zorlama boyutları da belli bir tanım aralığı içindedir. Derinlik uygun düşmez; soğuk karşılanır; her şey fast-food gibi bir anda olup bitmelidir.

Söz konusu olan, bir boşluk doldurma işidir. Hiçlik egemendir. Değersizlik, paradoksal biçimde büyük bir değer vurgusuyla beraber yürür. "Sen bizim her şeyimizsin", "canımız sana feda olsun", "senin için ölürüz" vurguları; tüm konu mankenleri için geçerlidir. Arabesk kültürün bir özelliğidir; her şey yüksek sesle, acılı ve yoğun biçimde yaşanmalıdır. Onun için ölünün Sertap Erener, Sergen veya bir sevgili olması farketmez. Bunlar bahanedir; amaç, o ritüelin yaşanmasıdır. İniş-çıkışlar çok hızlı

olduğu için, kendisi için ölünen de aşağılanıp insan yerine konmayan da aynı "sevgili" olabilmektedir.

Sevgilinin et ve kemik yığından öte anlamlar ifade etmediği yerde, ilişkiyi her gün yeniden üretmek, paylaşımı çoğaltmak mümkün değildir. Dar alanda başlayan paylaşım, zorunluluklara ve çıkara dayalı olan ilişki, giderek tükenirken; kayganlık ve yerini başka öznelerle bırakmak her an mümkün olacaktır.

Aynı değerleri paylaşan dudakların, aynı sloganda birleşen solukların güzelleşme potansiyelini bilmeyenler, dudakları salt bir öpüşme aracı olarak görürler. Bu nedenle de öpüşleri soğuk ve içtenlik-sizdir.

Yaldız, bir olguya, kendisinde olmayan parlaklığı vermek için bir çeşit makyaj olarak kullanılır. Gerçekte güzel/parlak olanın yaldıza ihtiyacı olmaz. Bu kural, yaşamımıza giren pek çok alışkanlık/yönlendirme için de geçerlidir. Örneğin bir konuyu anlatırken, anlaşılmayı değil, yaldızlı sözlerle iz bırakmayı düşünmek; yaldızlanmış paketle aynı konuma düşmektir.

Sistemin güzelliğe/mutluluğa götüreceği hemen tüm dalları budamış olması sebebiyle, insanlar tek bir dala tutunma, azla yetinme biçimindeki kaderciliğe rıza gösterir. Törenler, yaldızlar hep bu nedendir. Bir şeyin aslını yaşayamayanlar sahtesini denerler. Konfüçyüs, "İnsanlar insanca değilse, ritüellerin ne yararı var? İnsanlar insanca değilse, müziğin ne yararı var?" diye sorar.

Birbirini gerçekten sevenler, çıkara ve içten hesaplara dayalı olmadan beraber olanlar, kendilerini ritüellerin soğuk girdabına sokmadan birleşirler. Buna ihtiyaç duymaz, dayatmaları bertaraf eder, geleneklerin arkasına sığınmazlar. Hele ki bunu yapanlar bir dönem devrimci kimlikle hareket etmişlerse, bu onları daha da düşürür/küçültür. Çünkü onlar, bir şeyin aslını gördükten sonra sahtesini denemektedirler. Çürüme, değerlerde kayganlık, tutarsızlık için oldukça elverişli bir zemindir bu. Kimi özgün durumlarda, bazı törensel biçimlere katlanmak durumunda kalan insanlar olduğunu biliyoruz ve sözümüz onlara değildir. Bir çeşit suni teneffüs halidir kastettiğimiz. Gerçekte sistemin suni teneffüsünü midesi kaldıran ve yarı-kötürüm yaşama rıza gösteren kişiler, "yaşayan ölü" sayılırlar. Dağıstan'da Avarlar, hayatını

istediği gibi yaşayamamış insanların mezar taşlarına "yüz yaşına kadar yaşadı ama dünyaya gelmedi" diye yazarlarmış. Martin Luther King jr.'in bir sözü de bu konuda çok şey anlatır: "Yaşamımız, önem verdiğimiz olaylara karşı sessiz kaldığımız gün son bulmaya başlar."

Devrimcilik ise, "Mutlu aşk yoktur" diyen Aragon'u da yanıltacak denli özde ve kalıcı bir aşktır; gerçek mutluluğa açılan kapının da anahtarıdır. Orada sevgi çok daha büyük, sevgi öznesi çok daha fazladır. "Yoldaş sevgili" ise, böyle bir dünyanın paylaşılmasında el ele yürünen kişidir. Böyle bir sevgi, zamanla tükenen değil, büyüyen/çoğalan bir niteliğe sahip olur.

**Beni ilk etkileyen
Çav bella'yı söyler gibi bakan
gözlerin oldu
Ama sonra
gözlerindeki heyecanın sebebini
tanidikça
seni daha çok sevdim
Yaşam denizinde
birbirine tutunmakla yetinenlerin
neden dibe çöktüğünü
şimdi daha iyi anlıyorum
Dalgalar onların karşısında büyürken
bizim karşımızda küçülüyor
Sen benim devrimimin
hem sebebi
hem sonucusun
Seni tanyana dek
itişme, kakışma, rekabet giriyordu
rüyalarıma
Şimdi
çekik gözlü rüyalar bile görüyorum
1954 Vietnamını görüyorum
Dien Bien Phu'da dehalaşan
Giap'ın omuzu değişiyor omzuma
Ho Chi Minh giriyor rüyalarımıza
Asya'ya bakıyorum haritadan
sonra kıtalara
Sanki bir yolculukta gibiyim
Dünya ne kadar büyük
doğa ne müthiş bir anaymış
ve insanlar ne kadar güzel
İyi ki seni tanıdım
ve iyi ki bu yolculuğa çıkmışım**

MURAT ÇELİK (1971 -)

"Devrimciler; gerçek yaşamı özümseyen insanlardır. Var olan somut koşulları inceleyip insanların çoğuna en sıkıcı gelen ekonomik yaklaşımları sunarken ve silah elinde çarpışırken bile gerçek ilişki ve yaşantıya ulaşma yolunda özgür insanı ve özgür toplumu yaşamayı, hissetmesi ve sevmesi gelir. Bugüne kadar hayatı gerçek anlamda yorumlayabilenler ve sosyalist değerleri savunabilenler ayakta kalır. Bu, ne basitçe "Yaşasın Sosyalizm" diyerek bir yana kaçmak ne de tüm değerleri reddetmekle mümkündür. Devrimci ne salt başına isyankar ne de şartların olgunlaşmasını bekleyendir. Devrimci; hayatın içinde hayatı dönüştürüp onları sosyalizm yolunda siyasallaştırabilendir. Devrimci, hayatın her alanında üretken olduğu kadar hayatın her alanını iyice tanımaya uğraşandır. Devrimci, bir eliyle sevdiğine en güzel mısraları yazarken öteki eliyle de çatışandır. Kitle önderidir, tiyatro, satranç ustasıdır, en iyi makale yazandır. Kısacası, devrimci; hayatın her alanında olan, tanıyan ve üreten insandır. Faşizme karşı direnirken cephede bir yandan kültür yozlaşmasına direnen, cins ayrımcılığına,... direnenidir. Kısacası, bir devrimci hayatın her alanında yoğunlaşabilen, onu gerçek anlamda soluyabilen, sistemin tüm baskı, zoru ve kişiliksizleştirme yoluyla yürüttüğü politikalara karşı direnen ve bunu halkın "praksist" eylemiyle birleştirebilen, ne doğaüstü bir varlık, ne de kurtarıcıdır. Hayatın içinde hayatı sorgulatabilmeyi önüne koyan içimizden bir varlık. Sen, senin gibi..."

(Murat Çelik, Yazılı Duygular, s:13)